Mendelova univerzita v Brně
Provozně ekonomická fakulta

Soutěžní právo EU a jeho vliv na české soutěžní právo

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
doc. JUDr. Martin Janků, CSc.

Mahri Musayeva

Brno 2016

Poděkování:

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu doc. JUDr. Martinu Janků, CSc. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování této bakalářské práce.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Soutěžní právo EU a jeho vliv na české soutěžní právo**
vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.*

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 2. května 2016 Mahri Musayeva

Abstract

Musayeva, M. The EU competition law and its impact on the Czech competition law. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2016.
Present bachelor thesis focuses on the primary issues pertaining to protection of the competition law from negative impact and influence of the cartel agreements. The thesis consists of 3 sections. The introduction defines fundamental conceptions related to the theme. The next chapter describes the interrelation of the competition protection and antitrust regulation of the EU and of the Czech Republic, the European and Czech competition protection authorities and, among others, the different types of cartel agreements. Final chapter envelopes activities of the Office for the Protection of Competition as well as to the study case on the cartel agreement colluded amongst between .A.S.A., van Gansewinkel, AVE CZ odpadové hospodářství, SITA CZ for the waste management market and a competition law breach, which was subsequently resolved by the Office for the Protection of Competition through application of the leniency program.

Keywords

Competition, antitrust law, cartel agreement, the Office for the Protection of Competition, leniency program.

Abstrakt

Musayeva, M. Soutěžní právo EU a jeho vliv na české soutěžní právo. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2016.
Bakalářská práce se zaměřuje na primární otázky týkající se ochrany hospodářské soutěže před negativním dopadem kartelových smluv. Práce je členěna do 3 základních částí. V úvodu práce jsou definovány základní pojmy vztahující se k danému tématu. Následující kapitola popisuje právní úpravy ochrany hospodářské soutěže v České republice a v Evropské unii, působnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a mimo jiné různé druhy kartelových smluv. Poslední kapitola se věnuje rozsahu činnosti Úřadu na ochranu hospodářské soutěže při odhalování a postihu účastníků zakázaných kartelových smluv, přičemž kapitola je doplněna příkladem skutečně řešeného případu porušení práva v oblasti ochrany hospodářské soutěže pomocí aplikace leniency program společnostmi .A.S.A., van Gansewinkel, AVE CZ odpadové hospodářství, SITA CZ na trhu nakládání s odpady.

Klíčová slova

Hospodářská soutěž, soutěžní právo, kartelové dohody, Úřad pro ochranu hodpodářské soutěže, leniency program.

Obsah

1 Úvod a cíl práce 11

1.1 Úvod 11

1.2 Cíl práce 12

1.3 Metodika práce 12

2 Literární přehled 13

2.1 Vymezení pojmu hospodářská soutěž 13

2.2 Nekalá soutěž 14

2.3 Nedovolené narušení hospodářské soutěže 15

2.3.1 Soutěžitel 15

2.3.2 Relevantní trh 16

2.3.3 Dohody narušující soutěž 17

2.4 Vývoj práva na ochranu hospodářské soutěže v ČR 21

2.4.1 První etapa – konec 19. a začátek 20. století 21

2.4.2 Druhá etapa – r. 1933-1950 21

2.4.3 Třetí etapa – r. 1950-1989 22

2.4.4 Čtvrtá etapa – r. 1989 – současnost 22

2.5 Zákon č. 143/2001 Sb. a jeho novelizace 22

2.6 Soutěžní právo EU 24

2.6.1 Smlouva o fungování Evropské unie 25

2.6.2 Nařízení Rady a Komise 26

Nařízení Rady č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v čl. 101 a 102 SFEU 26

Nařízení Rady č. 139/2004 o kontrole spojování podniků 27

2.6.3 Oznámení, sdělení a pokyny 28

2.6.4 Rozhodnutí Komise, Soudního dvora EU a Tribunálu 29

2.7 Vzájemné vztahy unijního a českého soutěžního práva 30

3 Vlastní práce 32

3.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže 32

3.1.1 Působnost a poslání ÚOHS ... 32
3.1.2 Organizační struktura ... 33
3.1.3 Mezinárodní spolupráce ... 34
3.1.4 European Competition Network – ECN ... 34
3.1.5 Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj – OECD ... 34
3.1.6 International Competition Network – ICN ... 35
3.1.7 European Competition Authorities – ECA ... 35
3.2 Průběh řízení o zakázaných dohodách narušujících hospodářskou soutěž 35
3.2.1 Zahájení řízení ... 35
3.2.2 Průběh řízení a jeho řádné ukončení ... 36
3.2.3 Alternativní způsob ukončení řízení ... 37
3.3 Sankce za uzavření zakázané dohody ... 38
3.4 Leniency program ... 40
3.5 Významné případy porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže ... 41
Kartel výrobců PISU ... 41
Kartel na trhu barevných obrazovek ... 43
Kartel na trhu pracích prášků ... 43
3.6 Analýza kartelové dohody v oblasti odpadového hospodářství ... 43
3.6.1 Účastníci ... 44
.A.S.A., spol. s.r.o. – dnes FCC Česká republika ... 44
van Gansewinkel, a.s. ... 45
AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o. ... 46
SITA CZ a.s. ... 47
3.6.2 Relevantní trh ... 47
Vymezení trhu v oblasti nakládání s odpady ... 47
Vymezení trhu v oblasti údržby komunikací ... 48
3.6.3 Vzájemná kooperace mezi účastníky kartelové dohody ... 48
3.6.4 Právní posouzení Úřadu ... 49
3.6.5 Analýza chování účastníků ... 49
Transparentnost trhu v oblasti odpadového hospodářství ... 49
Existující překážky vstupu na trh ... 50

Konkurence v odvětví ... 51
Charakter poskytovaných služeb ... 51
Vývoj technologických postupů v odvětví ... 51
Elasticita poptávky ... 52
Pravidelnost a frekvence zakázek ... 52
Vliv průmyslových sdružení ... 52
3.6.6 Výše uložených pokut ... 53

4 Závěr 57

5 Seznam použitých zdrojů 59

Literární zdroje ... 59
Elektronické zdroje ... 59
Zákony, předpisy a rozhodnutí ... 60

6 Seznam obrázků 62

7 Seznam tabulek 63

Seznam použitých zkratek

ČAOH	Česká asociace odpadového hospodářství
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ECA	European Competition Authorities
ECN	Evropská soutěžní síť
EEA	Evropský ekonomický prostor
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
ICN	International Competition Network
Komise	Evropská komise
NOZ	Nový občanský zákoník
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
SDEU	Soudní dvůr EU
SESUO	Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Úřad	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
WTO	Světová obchodní organizace
ZOHS	Zákon o ochraně hospodářské soutěže

1 Úvod a cíl práce

1.1 Úvod

Dominance tržních ekonomik během posledních padesáti let, zejména po rozpadu Sovětského svazu, stejně jako zlepšení v oblasti dopravy, komunikace a technologií a liberalizace obchodu prostřednictvím přijetí příslušných dohod mezi státy, postupně odbouraly státní hranice a vytvořily podmínky pro lepší fungování mezinárodního obchodu.

Na volném trhu by měly podniky produkovat a nabízet co největší výběr výrobků za co nejpříznivější ceny a tím vytvořit takové konkurenční prostředí, jejímž vítězem by byl právě konečný spotřebitel. Avšak někdy se společnosti snaží konkurenci omezit, a v tom případě přichází ke slovu Evropská komise či soutěžní orgány členských států, které mají za úkol zajistit řádné fungování trhu a předejít protisoutěžnímu jednání. K dosažení tohoto cíle Evropská komise monitoruje:

- dohody mezi společnostmi omezující hospodářskou soutěž - např. kartelové dohody, při nichž se společnosti dohodnou na tom, že si nebudou mezi sebou navzájem konkurovat a stanoví svá vlastní pravidla;
- zneužití dominantního postavení - jeden velký hráč se snaží vytlačit ostatní konkurenty z trhu;
- fúze a jiná formální ujednání o trvalém či dočasném spojení podniků, které jsou legitimní, pokud díky nim expanduje trh a spotřebitelům to přináší prospěch;
- úsilí o otevření trhu konkurenci - jde o oblasti, které dříve byly v rukou státních monopolů (např. oblast dopravy, energetiky, telekomunikace, poštovní služby) a je nezbytné provést liberalizaci takovým způsobem, aby po ní nebyly organizace, které měly předtím monopolní postavení, nespravedlivě zvýhodněny;
- státní podpory společnostem - jsou povoleny, pokud nenarušují účinné fungování hospodářské soutěže v rámci EU a nemají nepříznivý dopad na ekonomiku.

Evropská komise spolupracuje s úřady pro ochranu hospodářské soutěže v jednotlivých zemích EU, aby se soutěžní právo v celé EU uplatňovalo jednotně.

Hospodářská soutěž je důležitá i pro spotřebitele. Význam uplatňování pravidel hospodářské soutěže spočívá v tom, aby bylo zajištěno, že na trhu dochází ke spravedlivé konkurenci mezi podniky díky které budou mít spotřebitelé větší výběr kvalitnějšího zboží za nižší ceny. Nízké ceny mají vliv nejen na spotřebitele, kteří mohou koupit určité výrobky levněji, ale taktéž přispívají k růstu ekonomiky celkově, jelikož podporují výrobu podniků. Konkurence na trhu rovněž motivuje podniky k tomu, aby vyráběly a poskytovaly kvalitnější zboží a služby, protože tak mohou nejsnáze získat více zákazníků a velký podíl na trhu. Dále je pro podniky důležité, aby odlišily svůj výrobek od výrobků konkurence. Proto musejí přijít s inovací, jako např. novým typem výrobku, novými službami, novým designem atd. Takové inovace a snahy odlišit svůj výrobek přispívají k vytvoření většího výběru pro spotřebitele, kteří mohou zvolit výrobek, který bude jim vyhovovat jak cenou, tak i kvalitou. Soutěž mezi podniky uvnitř EU navíc přispívá k tomu, aby evropské společnosti lépe obstály i v konkurenci mimo EU a aby si udržely postavení na celosvětových trzích.

1.2 Cíl práce

Hlavním cílem předložené bakalářské práce je posouzení právní úpravy hospodářské soutěže na potřeby ochrany soutěžního prostředí před negativním dopadem kartelových smluv. Především práce seznámí s právními předpisy EU a České republiky v oblasti ochrany hospodářské soutěže, v této souvislosti bude zvláštní pozornost věnována otázce zvolení správného právního řádu, který se na zakázané jednání použije. Následně budou uvedeny jednotlivé typy kartelových dohod a jejich základní charakteristika. Vlastní práce dává přehled o rozsahu činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při odhalování a postihu účastníků zákazné dohody a vysvětlí metodiku ukládání pokut, pozornost taktéž bude zaměřena na aplikaci programu Leniency.

1.3 Metodika práce

Bakalářská práce je členěna do tří částí. V úvodu se pokusím vysvětlit, proč je hospodářská soutěž nesmírně důležitá pro podniky působící na vymezeném trhu a jaký dopad má konkurence mezi podniky na koncového spotřebitele. Teoretická část je zaměřena na právní úpravu ochrany hospodářské soutěže v EU a ČR, jednotlivé typy kartelových dohod, zároveň budou vysvětleny a rozebrány základní pojmy týkající se uvedené problematiky. Vlastní práce seznámí čtenáře s působností Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jeho strukturou a prováděnými činnostmi při odhalování a postihu účastníků zakázané kartelové dohody a metodikou stanovování sankcí v případě porušení soutěžního práva. Kromě toho bude věnována zvláštní pozornost využití programu aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut (Leniency program). V této části práce bude analyzován případ porušení pravidel hospodářské soutěže na českém trhu nakládání s odpady, který byl vyřešen Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Uvedená analýza zahrnuje popis jednotlivých účastníků zakázané dohody, vymezení relevantního trhu, na němž došlo k porušení hospodářské soutěže, právní posouzení ÚOHS a analýzu chování soutěžitelů. Pomocí analýzy se pokusíme odhalit příčiny, které motivovaly uvedené účastníky řízení k uzavření zakázané dohody. Následně budou uvedeny výše uložených pokut při zohlednění Úřadem zjištěných skutečností a aplikace účastníky programu Leniency a procedury narovnání.

2 Literární přehled

2.1 Vymezení pojmu hospodářská soutěž

Právo hospodářské soutěže je v současné době žhavým tématem, protože má zásadní vliv na tři hlavní otázky, o které se Evropská Unie důrazně stará, a to jsou fungování vnitřního trhu, blaho spotřebitelů a spravedlivá konkurence mezi podniky. Tato oblast práva se dramaticky vyvíjela v průběhu posledních let, a to nejen v úpravách samotných dohod, ale také v několika Nařízeních a dalších nástrojích, přijatých Unií v oblasti práva hospodářské soutěže s cílem usnadnit a podpořit soukromé soudní spory.

Zejména s ohledem na Evropský vnitřní trh, který byl a stále je hlavním cílem Evropské Unie, právo hospodářské soutěže je důležitým nástrojem k dosažení ekonomického prospěchu pro všechny subjekty.

Z pohledu spotřebitele, kartely a jiná porušení pravidel hospodářské soutěže mohou mít velký dopad na jejich každodenní výdaje. Jak všichni víme, dnešní svět je stále více a více konzumní společností. Právo hospodářské soutěže vede podnikání takovým směrem, aby se vytvořil širší výběr pro spotřebitele a došlo ke zlepšení kvality a snížení ceny nabízených výrobků a služeb.

Kromě toho spravedlivá hospodářská soutěž přináší prospěch také pro společnosti. Aby dodaly právě to, co potřebují spotřebitelé, podniky musejí být inovativní a musejí se snažit odlišit svůj produkt od konkurenčních výrobků. Tedy můžeme tvrdit, že spravedlivá hospodářská soutěž v rámci Evropské Unie vytváří konkurenceschopnější společnosti v globálním smyslu slova.

Pod pojmem hospodářská soutěž dá se představit soutěž, která probíhá na vymezeném trhu. Jde o subjekty, které rozvíjejí svou činnost buď samostatně nebo v rámci sdružení či seskupení s cílem dosažení určitých výhod před ostatními za použití legálních prostředků. Tyto subjekty musejí striktně dodržovat závazná pravidla a nesmějí své postavení v soutěži zneužívat. Za zneužití jsou přitom považovány nekalá soutěž a nedovolené narušení hospodářské soutěže (resp. dohoda nebo spojení soutěžitelů a zneužití dominantního postavení na trhu). (Raus, D., Neruda, R., 2005)

Jedna z mnoha definicí vymezuje pojem hospodářská soutěž jako soupeření dvou nebo více hospodářských subjektů na téže straně tržních vztahů (nabídky či poptávky) k dosažení hospodářského výsledku záležejícího na uskutečnění směny výrobků nebo služeb s týmiž potenciálními účastníky trhu, a to takové soupeření, které vzájemně ovlivňuje hospodářskou činnost těchto subjektů a vytváří na straně druhých potenciálních účastníků tržních vztahů objektivní možnost volby mezi různými soutěžními nabídkami či poptávkami (Knap, K., 1973, s. 17).

Podle jiné definice se dá říci, že hospodářská soutěž je zpravidla definována jako soutěžení podnikatelských subjektů v hospodářské oblasti s cílem předstihnout jiné subjekty na trhu a dosáhnout tím hospodářského prospěchu. Fyzické a právnické osoby se mohou svobodně účastnit hospodářské soutěže, avšak musí přitom

dodržovat závazná pravidla hospodářské soutěže a nesmí účast v soutěži zneužívat. (ÚOHS. [online])

2.2 Nekalá soutěž

Nekalá soutěž sice v České republice spadá do soukromoprávní úpravy, ale také má nezanedbatelný význam i v soutěžním právu. Proto bych věnovala danou kapitolu vysvětlení základního významu tohoto typu jednání.

Dle § 2976 NOZ za nekalou soutěž můžeme považovat jednání subjektů, kteří se dostanou v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům. Nekalou soutěží podle odst. 1 je zejména klamavá reklama, klamavé označování zboží a služeb, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti závodu, výrobků či služeb jiného soutěžitele, podplacení, zlehčování, srovnávací reklama, pokud není dovolená jako přípustná, porušení obchodního tajemství, dotěrné obtěžování a ohrožení zdraví životního prostředí. (NOZ, § 2976 odst. 1 zákona č. 89/2012)

Podobnou definici uvádějí autoři David Raus a Robert Neruda (2005, s. 3) a vysvětlují nekalou soutěž jako „*takové jednání v rámci hospodářského soutěžení, které přímo útočí na jiný subjekt, jenž je vůči takto jednajícímu subjektu v postavení konkurenčním nebo v postavení zákaznickém, přitom toto útočení je způsobilé bezprostředně vyvolat u adresátů takového útoku škodu či jinou újmu.*“

Problém těchto definic spočívá v tom, co máme chápat jako dobré mravy. Je tady potřeba rozlišovat mezi dobrými mravy jako takovými a dobrými mravy soutěže. Zajímavé vysvětlení tohoto pojmu můžeme nalézt v rozhodnutí Nejvyššího soudu první republiky č. 12403 ze dne 25.2.1933, podle kterého „*jest posuzovati podle poměrů, co se srovnává s dobrými mravy vůbec a s dobrými mravy soutěže. Měřítkem v podstatě budou mravní názory, obyčeje, zvyklosti, usance a pod., které zachovávají všichni spravedlivě, poctivě, čestně a svědomitě jednající účastníci soutěžního zápasu. Potud jest dbáti zájmů soutěžitelských a zájmů zákaznických. Solidarita soutěžitelská nesmí sahati tak daleko, aby znemožňovala ochranu spotřebitelů a volnost soutěže. Jsou jednání, jež jsou sice podle zásad obecné morálky nezávadná, mohou však býti závadná s přísnějšího hlediska dobrých mravů soutěže. Naproti tomu nesmí však ani při obchodním styku ani při soutěži jednání a zvyklosti odporovati požadavkům občanské morálky*.“ Navíc jednání proti dobrým mravům soutěže nevyžaduje úmysl ani nedbalost. Prvorepublikový Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí také uvedl, že v případě porušení dobrých mravů soutěže není třeba prokazovat zavinění (JUDr. Josef Kunášek. Dobré mravy soutěže. [online].).

Názory, co je porušením dobrých mravů, se samozřejmě s rozvojem společnosti vyvíjí a možnost porušování dobrých mravů je různorodá a s ohledem na vývoj společenských vztahů téměř nekonečná. Při porušení předpisů upravujících právo nekalé soutěže je důležité, že pro naplnění těchto skutkových podstat není třeba zvláštních subjektivních náležitostí, jako jsou vědomí, úmysl nebo vina. Stačí, když se žalovaný octne v rozporu s dobrými mravy soutěže, i když si toho ani není vědom.

Není třeba dokazovat zavinění. Právo je postaveno na objektivním principu. (Kunášek, J., Tesař, V., 1994)

2.3 Nedovolené narušení hospodářské soutěže

Další formou zneužití účasti v hospodářské soutěži je nedovolené narušení hospodářské soutěže.

Za nedovolené narušení hospodářské soutěže je považován útok na soutěž samotnou, jenž se vůči konkrétním subjektům projeví až následně. Ochrana hospodářské soutěže jako existujícího fenoménu zahrnuje ochranu před zakázanými dohodami způsobilými narušit hospodářskou soutěž a před zneužitím dominantního postavení. Objektem ochrany před nedovoleným narušením hospodářské soutěže je tedy předně udržení existující úrovně funkční soutěže, její rozvíjení do budoucna a bránění všem praktikám, které by existující úroveň a její další potenciální rozvoj narušily. (Raus, D., Neruda R., 2005, s. 4)

Dohodou narušující soutěž dle § 3 zákona č. 143/2001 Sb. rozumíme *„dohodu mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení ve vzájemné shodě, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže“*, zatímco pojetí dominantního postavení a jeho zneužívání je vysvětleno v § 10 výše zmíněného zákona, a to: *„dominantní postavení na trhu má soutěžitel nebo společně více soutěžitelů (společná dominance), kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích“*. (ZOHS č. 143/2001, § 3 a § 10)

Oprávněným orgánem, který má pravomoc rozhodovat a vést řízení ohledně nedovoleného narušení hospodářské soutěže, je soutěžní úřad nikoli soud. Soutěžní úřad zkoumá žaloby podané dotčenými subjekty a pak vydá rozhodnutí, zda k protiprávnímu deliktu došlo či nikoli. V případě porušení jednoho z těchto zákazů soutěžní úřad má pravomoc ukládat veřejnoprávní sankce, pokuty a nápravná opatření.

Právní úprava dohod narušujících hospodářskou soutěž a zneužití dominantního postavení je zakotvena jak v českém, tak i v evropském právním řádu. Oba právní řády – jak komunitární, tak česky – jsou v oblasti soutěžního práva totiž nejen postaveny na stejných principech, ale podávají navíc i tatáž hmotněprávní pravidla. Je to důsledek harmonizace předpisů českého soutěžního práva s právním řádem komunitárním. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 8)

2.3.1 Soutěžitel

Soutěžitelem obecně rozumíme osobu, která se účastní hospodářské soutěže, ale i v tomto případě můžeme vidět, jak se liší definice na úrovní unijního a českého soutěžního práva. Evropský soudní dvůr v rámci své rozhodovací činnosti stanovil pro takovou osobu pojem „undertaking“ a definoval ji jako „každou jednotku vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na její právní formu a způsob jeho financování“. Přitom „subjekt“ může být osoba ve smyslu sdružení či jiná jednotka bez právní subjektivity. Není ani rozhodující, zda je tato činnost vykonávána za účelem dosažení zisku či nikoli. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 6)

Do českého právního řádu byl pojem „undertaking“ přeložen jako pojem „soutěžitel“, jehož definice je obsažena v § 2 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže. *„Soutěžiteli se rozumí fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činnosti ovlivňovat, i když nejsou podnikateli“*. (ZOHS č. 143/2001, § 2 odst. 1)

Soutěžitelé se mohou lišit podle toho, jaký mají vztah vůči sobě. Jedná se o tzv. horizontální kartel (soutěžitelé působí na stejné úrovni trhu) a vertikální kartel (soutěžitelé působí na různých úrovních trhu, tj. na různých úrovních výroby a distribuce). Jak bude probráno v dalších kapitolách, horizontální kartel je vždy mnohem nebezpečnější než kartel vertikální.

2.3.2 Relevantní trh

Vymezení pojmu relevantní trh je nezbytným předpokladem, abychom mohli zjistit, zda konkrétní soutěžitelé jednají v souladu se soutěžním právem či nikoli. Dle § 2 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. pojem relevantní trh je vymezen jako *„trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedních území.“* (ZOHS č. 143/2001, § 2 odst. 2)

Jinou definicí relevantního trhu je prostorový a časový souběh nabídky a poptávky po takovém zboží, službách a výkonech, které jsou z hlediska uspokojování určitých potřeb uživatelů těchto výrobků, služeb a výkonů shodné nebo vzájemně zastupitelné. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 11)

V roce 1997 vydala Komise Oznámení o definici relevantního trhu pro potřeby evropského soutěžního práva, které slouží jako užitečná pomůcka při vymezování relevantního trhu ve všech jeho složkách. Jiným zdrojem informací o vymezování relevantního trhu na úrovni komunitárního soutěžního práva jsou jednotlivá rozhodnutí Komise, rozsudky Evropského soudního dvora a Soudu první instance. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 12)

Relevantní trh se dá rozdělit do tří složek:

- Věcné vymezení relevantního trhu
- Teritoriální vymezení relevantního trhu
- Časové vymezení relevantního trhu

Tyto jednotlivé složky nelze posuzovat odděleně, jelikož je třeba zvažovat relevantní trh jako celek.

Z hlediska věcného vymezení relevantní trh je definován jako trh, zahrnující všechno zboží, které je z pohledu spotřebitele vzájemně zastupitelné, tzn. je schopno stejným či velmi podobným způsobem uspokojit jeho konkrétní potřeby. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 13) Z této definice vyplývá, že v konečném důsledku je důležitý pohled konečného spotřebitele a jeho rozhodnutí, zda dva odlišné statky budou schopny uspokojit jeho potřeby či nikoli. Přitom rozhodování spotřebitele ovlivňuje především cena a kvalita výrobků.

Na druhou stranu výrobci těchto statků, které by do něj nebyly při striktním vymezení věcného relevantního trhu zahrnuty, jsou však velmi často schopni bez

větších dodatečných nákladů a obtíží upravit svůj výrobní program tak, aby produkovali relevantní produkt. Podle Oznámení Evropské komise bude za výrobkový relevantní trh považovat všechny výrobky, které jsou substituovatelné jak z hlediska poptávky, tak i nabídky, a objemy prodejů jedněch a druhých výrobků budou sečteny a podíly jednotlivých soutěžitelů pak budou vymezovány vzhledem k tomuto součtu. (Právní rozhledy, č. 13/2004, s. 498)

Definice teritoriálního vymezení relevantního trhu nám říká, že dvě geografická místa náležejí ke dvěma rozdílným relevantním trhům, pokud v každém z těchto míst jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní, ale dostatečně odlišné od podmínek panujících v místě druhém. V praktické činnosti soutěžních úřadů se rozlišují dva geografické trhy. Jednak trhy národní (vnitrostátní, celostátní) a jednak trhy místní. (Raus, D., Oršulová, A., 2009, s. 51). Kromě těchto typů uvádějí autoři Raus a Neruda další příklady jako trhy tvořené linkou mezi dvěma konkrétními místy (např. pravidelná letecká osobní doprava, trajektová doprava) a nadnárodní trhy (např. území Evropské unie u trhu vitamínů pro průmyslové využití, celosvětový trh u trhu výroby dopravních letadel). (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 20)

Časové hledisko je významné z toho důvodu, že postavení soutěžitele na trhu je třeba hodnotit v určitém časovém horizontu. V praxi se rozlišuje pouze to, zda se v daném případě jedná o trh trvalý, charakteristický opakovanými dodávkami, nebo o trh krátkodobý. Příkladem krátkodobého relevantního trhu může být trh sezónního prodeje. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 20)

2.3.3 Dohody narušující soutěž

Existují tři formy dohod narušujících soutěž. První z forem je **„dohoda v užším smyslu“**, za kterou jsou považována jakákoliv ujednání, ve kterých je vyjadřována vůle jejich subjektů v postavení soutěžitelů určitým předem stanoveným způsobem v budoucnu jednat. Druhou formu podle generální klauzule představují **„jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě“**, znakem kterého je určitý společně koordinovaný postup, který vědomě nahrazuje rizika jinak „běžně“ probíhající účinné soutěže praktickou kooperací mezi soutěžiteli. Poslední formu zakázané dohody, kterou je **„rozhodnutí sdružení soutěžitelů“**, lze definovat jako veškerý jakoukoli formou vyjádřený projev vůle směřující vůči soutěžitelům od orgánu, jenž reprezentuje útvar, který si tito soutěžitelé založili, aniž by nutně muselo jít o sdružení podnikatelů. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 54, 56, 59).

Tyto formy dohod narušujících hospodářskou soutěž lze považovat za tzv. kartelové dohody, které představují zásadní narušení hospodářského prostředí a s tím související snížení blahobytu spotřebitelů. Spotřebitel v takových případech nemá možnost nakupovat zboží či služby za konkurenční ceny, ale pouze za ceny určené kartelovou dohodou, které bývají zpravidla vyšší. Soutěžitelé uzavírají kartelové dohody s cílem omezit soutěž, rozdělit si a ovládnout trh. Tyto dohody mají zajistit svým účastníkům pravidelný zisk bez rizik a nejistot vyplývajících z konkurenčního boje a bez nutnosti investovat do dalších inovací. Takovou dohodou si rovněž zajišťují pozici na trhu a výhodu proti soutěžitelům, kteří by mohli nově vstoupit na trh. (ÚOHS. [online])

Dle § 3 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. jsou zakázány zejména dohody, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže proto, že obsahují ujednání o:

- přímém nebo nepřímém určení cen, popřípadě o jiných obchodních podmínkách,
- omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic,
- rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů,
- tom, že uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí a zásad poctivého obchodního styku s předmětem smlouvy nesouvisí,
- uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni,
- tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody.

Podle úrovně působení kartelů na trhu můžeme zakázané dohody dělit na horizontální a vertikální. Horizontálními dohodami jsou dohody mezi soutěžiteli, kteří působí na stejné úrovni trhu, tzn. strany příslušné dohody působí na stejné úrovni výroby nebo distribuce určitého zboží či služeb; jedná se o dohody mezi konkurenty, např. výrobci téhož nebo vzájemně zastupitelného zboží. Vertikálními dohodami jsou dohody mezi soutěžiteli, kteří působí na různých úrovních trhu zboží, tj. na různých úrovních výroby nebo distribuce; jako typický příklad dohod ve vertikále lze uvést dohodu mezi výrobcem zboží a jeho distributorem, dohodu mezi velkoobchodníkem a maloobchodníkem apod. (ÚOHS. [online]) Dále se zaměříme na jednotlivé typy zakázaných kartelových dohod:

1. Cenové kartely

Cenové kartely představují nejnebezpečnější dohodu ze všech uvedených typů dohod a spadají do zákazu podle generální klauzule. Můžeme je členit na horizontální cenové dohody a vertikální cenové dohody. V případě horizontální cenové dohody soutěžitelé usilují o dosažení společné nebo na základě předem stanovených pravidel odlišné ceny určitého zboží pro jeho prodej. V případě vertikální cenové dohody je jejím obsahem stanovení ceny pro konečného spotřebitele v případě navazujícího prodeje. Výsledkem tohoto typu dohod je potlačení nebo ztráta faktické konkurence, neboť nabízí-li více soutěžitelů v důsledku existence kartelu své plnění za týchž podmínek, skutečná konkurence nemůže existovat. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 62)

2. Kartely o určení jiných obchodních podmínek

Dalším typem zakázané dohody narušujících hospodářskou soutěž dle čl. 101 odst. 1 písm. a) SFEU, § 3 odst. 2 písm. a) zákona č. 43/2001 Sb. jsou kartelové dohody o určení jiných obchodních podmínek. Dohodami o jiných obchodních podmínkách mohou v praxi být např. ujednání navzájem si konkurujících subjektů o podmínkách poskytování úvěrů, popř. dalších zvýhodněních odběratelů či dodavatelů. Za takové dohody lze označit dohody o podmínkách objednávek, jejich akceptací, termínů dodávek či odběru, lhůt pro reklamaci atd.

Není rozhodné, zda tyto obchodní podmínky jsou dohodnuty vůči soutěžitelům již na trhu působícím či soutěžitelům na trh nově vstupujícím nebo zda jsou uplatňovány vůči spotřebitelům. I tento druh dohod může mít horizontální i vertikální charakter. (Raus, D., Oršulová, A., 2009, s. 115). Dohodnou-li se dva konkurenti v horizontálním vztahu na tom, že vůči svým odběratelům budou uplatňovat jednotnou politiku ohledně jiných obchodních podmínek, než je cena, pak taková dohoda může eliminovat jejich vzájemný soutěžní vztah stejným způsobem jako dohoda o ceně. Stejně tak vertikální dohoda mezi dodavatelem a odběratelem, podle níž odběratel nebude potvrzovat objednávky dalších navazujících odběratelů za jiných podmínek, než které dodavatel stanoví – např. nebude potvrzovat a vykrývat objednávky v množství, jež nebude dosahovat stanoveného limitu, účinnou hospodářskou soutěž narušuje. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 63)

3. Kontrolní kartely

Dalším demonstrativně uvedeným typem zakázaných dohod narušujících soutěž jsou dohody o omezení výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic (čl. 101 odst. 1 písm. b) SFEU a § 3 odst. 2 písm. b/ zákona). Takové kontrolní a restrikční kartely bývají zpravidla uzavírány mezi soutěžiteli v postavení konkurentů, kteří si takovými dohodami zajišťují navzájem, většinou recipročně, zachování určité pozice za situace, kdy dochází k náhlému a pro ně negativnímu vývoji na trhu, popř. v době, kdy nelze jednoznačně určit vývoj na trhu pro nejbližší dobu. (Raus, D., Oršulová, A., 2009, s. 116)

O kontrolní kartel v horizontále by šlo například tehdy, pokud by si dva konkurující soutěžitelé mezi sebou ujednali, že svou produkci množstevně omezí, tj. že na trh budou dodávat jen určité množství zboží bez ohledu na vývoj poptávky. Tato praktika by mohla způsobit převis poptávky a účastníci kartelu by mohli zvýšit své ceny, aniž by se na jejich zvýšení dohodli. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 64)

O kontrolní kartel uzavřený ve vertikálním vztahu by šlo tehdy, pokud by podle jeho obsahu měl dodavatel odběrateli určovat, kolik a jaký druh zboží bude na trh dodávat. Pokud by byl uzavřen vyšší počet takových paralelních vertikálních dohod mezi týmž dodavatelem a více odběrateli, mohl by tím dodavatel dosáhnout téhož stavu, jako horizontálním kontrolním kartelem. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 64)

4. Segmentační kartely

Dalším typem zakázané dohody typu hard-core jsou segmentační kartely. Prostřednictvím těchto dohod si určitý počet soutěžitelů působících na jednom relevantním trhu rozdělí své odběratele nebo své dodavatele, a to jak již existující, tak potenciální, na personálním či teritoriálním principu. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 65)

Segmentem u tohoto typu kartelových dohod můžeme chápat segment nákupních zdrojů, zákaznický segment a teritoriální segmenty.

Horizontální dohodou o rozdělení nákupních zdrojů by byla taková dohoda, ve které soutěžitelé předem určí vhodné dodavatele pro své potřeby, se kterými pak navážou obchodní vztah, který se vyznačuje tím, že tito soutěžitelé budou odebírat výrobky výhradně od smluvně navázaných dodavatelů. Výsledkem této dohody je to, že jedni soutěžitelé získávají pro sebe podstatně příznivější obchodní podmínky, a zvyšují tak závislost svých dodavatelů. V případě horizontálního kartelu na nabídkové straně se soutěžitelé dohodnou, že každý z nich bude dodávat určitému typu odběratelů (Raus, D., Neruda R., 2005, s. 65)

Segmentační vertikální kartely mají personální či geografické omezení ohledně osob, od kterých mohou zboží nakupovat nebo jim dodávat, a území, na kterém mohou zboží odebírat či na něž je mohou dodávat.

5. Diskriminační kartely

Dle čl. 101 odst. 1 písm. d) SFEU a § 3 odst. 2 písm. e) zákona č. 143/2001 Sb. dalším typem zakázaných dohod jsou dohody mezi podniky, které uplatňují vůči obchodním partnerům nerovné podmínky při rovnocenném plnění, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v soutěži. Tento typ dohod se považuje za diskriminační kartel, který může být uzavřen jak v horizontální, tak i ve vertikální podobě. Nerovnost podmínek může být shledávána v ceně, v množství plnění, v dodacích podmínkách, v záručních podmínkách atd. V případě diskriminačního kartelu musí být splněna i podmínka, že taková diskriminace způsobí znevýhodnění třetí osoby – tj. způsobí jí újmu v soutěži. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 66)

6. Junktimační kartely

Dalším typem zakázaných dohod podle generální klauzule jsou „junktimy“, tj. vázané obchody. Tyto vázané obchody, jejichž podstatou je vázání uzavření smlouvy na dohodu o dalším plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí s předmětem smlouvy nesouvisí, lze shrnout jako případy dohod, kdy se jejich strany vzájemně zavážou vůči třetím osobám postupovat jednotně v otázce akceptací smluv s těmito třetími osobami na splnění určitých podmínek, které způsobují, že třetí strany mají v zásadě eliminovánu možnost uzavírat z jejich pohledu potřebné smlouvy pouze na takový předmět, který jim vyhovuje. (Raus, D., Oršulová, A., 2009, s. 120)

Důležitou podmínkou takové kartelové dohody je skutečnost, že se musí jednat o dva samostatné druhy zboží, které není možné z technického, zdravotního nebo bezpečnostního hlediska nabízet společně – a není mezi nimi logická souvislost. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 67)

7. Bojkotové kartely

Bojkotové kartely jsou uvedeny v § 3 odst. 2 písm. f) zákona č. 143/2001 Sb., který považuje tento typ dohody za zakázanou proto, že obsahuje ujednání o „tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody, anebo jim budou

jinak působit újmu“. Svou povahou bojkotové kartely připomínají kartely diskriminační, ale na rozdíl od nich u bojkotových kartelů je dohoda zaměřena přímo na to, aby se třetími osobami nebylo spolupracováno vůbec, zatímco v případě diskriminačních kartelů se soutěžitelé dohodnou, že s třetími osobami, zpravidla se soutěžiteli stojícími vně kartelu, budou spolupracovat za podmínek, jež pro ně budou natolik nevýhodné, že o takovou spolupráci tyto třetí osoby v některých případech fakticky ztratí zájem. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 68)

2.4 Vývoj práva na ochranu hospodářské soutěže v ČR

Vývoj soutěžního práva v České republice lze rozdělit do čtyř etap.

2.4.1 První etapa – konec 19. a začátek 20. století

Po první světové válce se St. Germainskou smlouvou ČSR stala členským státem Pařížské unijní úmluvy a přistoupila k realizaci stanovených závazků. V roce 1927 byl přijat zákon č. 111/1927 Sb., jehož generální klauzule říká, že „*kdo se dostane v hospodářském styku v rozpor s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým poškodit soutěžitele, může být žalován, aby se zdržel takového jednání a odstranil závadný stav jím způsobený...*“. (Munková, J., Kindl, J., Svoboda, P., 2012, s. 47) Tento zákon sloužil pro posuzování některých případů kartelo právní povahy do té doby, než byla přijata pro tuto oblast samostatná úprava. Dohled nad utvářením kartelů v té době, tedy nad uzavíráním kartelových úmluv a nad jejich prováděním přebíraly formou kartelových zákonů státy a řešení kartelových sporů ve veřejnoprávní rovině vyhradily zpravidla i zvláštní jurisdikci (rozhodčí komise, resp. kartelový soud mimo obecné soudy).

2.4.2 Druhá etapa – r. 1933-1950

V roce 1933 došlo k samostatné úpravě kartelového práva vydáním zákona č. 141/1933 Sb., o kartelech a soukromých monopolech. Tento zákon byl významný tím, že představoval jednotnou úpravu pro celé území státu složeného ze 4 zemí, z nichž na Slovensku a na Podkarpatské Rusi platilo i po vzniku ČSR původní uherské právo. (Munková, J., Kindl, J., Svoboda, P., 2012, s. 48)

Zákon o kartelech a monopolech reflektoval dosavadní faktický vývoj ve ztvárnění kartelových úmluv, stanovil jejich obsah a podmínky účasti, upravil podmínky a přípustnost vystoupení z kartelů, jakož i sledování a posuzování dopadu těchto dohod jmenovitě v oblasti cen. Důvodová zpráva nepokládala kartely za nedovolené, pokud jejich účastníci dodrželi určitý zákonem předepsaný postup svého ustavení, podmínek své existence, a pokud nepřekročili jisté meze, které vykazovaly znaky zneužití takto získaného postavení. O porušování kartelového zákona rozhodovala vláda, která mohla prohlásit kartel za neplatný nebo dokonce i zrušit takovou kartelovou dohodu. Vládní rozhodnutí bylo napadnutelné stížností pro nezákonnost u kartelového soudu.

2.4.3 Třetí etapa – r. 1950-1989

Od roku 1948 do roku 1989 panoval hospodářský systém, který byl založen na řízení hospodářskými plány, v němž nebylo žádné místo pro jakoukoliv hospodářskou soutěž. Nýbrž v letech 1967-1969 byl pokus o zavedení zdokonaleného systému plánovitého řízení, který by umožnil spojit prvky hospodářského systému s prvky tržní ekonomiky. To se projevilo vydáním vládního nařízení č. 100/1966 Sb., význam kterého spočíval v umožnění volného výběru dodavatele a odběratele. V roce 1969 došlo k novelizaci nařízení vydáním vládní vyhlášky č. 169/1969 Sb., v níž již bylo možno shledat dvě generální klauzule odpovídající čl. 81 ex čl. 85 a čl. 82 ex čl. 86 smlouvy o Evropském hospodářském společenství (SEHS). Po roce 1970 z dvou výše uvedených generálních klauzulí zůstalo pouze ustanovení o zákazu zneužití dominantního postavení (čl. 86 SEHS), které v § 119a hospodářského zákoníku jakožto zákaz zneužití dominantního postavení v tichém ústraní přetrvalo neužíváno dalších skoro dvacet let. (Munková, J., Kindl, J., Svoboda, P., 2012, s. 50)

2.4.4 Čtvrtá etapa – r. 1989 – současnost

Poslední etapu lze rozdělit na dvě subetapy. První etapa souvisí se zákonem č. 63/1991 Sb., kdežto druhá etapa se týká zákona č. 143/2001 Sb. a jeho novelizace.
V 90. letech probíhala transformace ekonomiky, která vyžadovala právní úpravu v oblasti ochrany hospodářské soutěže. Zákon č. 63/1991 Sb. zahrnul vymezení svého předmětu úpravy, osobní a teritoriální působnost, založenou na principu účinku, zákaz kartelových dohod s možností povolit výjimky a úpravu relativně neplatných kartelových dohod s oznamovací povinností, zákaz zneužití dominantního postavení, základní úpravu fúzí, úpravu úkolu Úřadu v návaznosti na kompetenční zákon, procesní ustanovení s odkazem na subsidiární platnost správního řadu, dále úpravu vztahu k soukromoprávním žalobám a trestnímu zákoníku a přechodné ustanovení ohledně kartelových dohod uzavřených před nabytím účinnosti zákona. Ovšem v době, kdy Česká republika usilovala o vstup do EU, tento zákon potřeboval novelizaci, která by byla harmonizována s unijním soutěžním právem. Výsledkem celého procesu bylo vydání zákona č. 143/2001 Sb., který spolu se svými osmi prováděcími vyhláškami – blokovými výjimkami, převzatými z práva ES – nabyl účinnosti 1. července 2001.

2.5 Zákon č. 143/2001 Sb. a jeho novelizace

Zákon o ochraně hospodářské soutěže č.143/2001 Sb. je rozdělen do deseti hlav, které obsahují celkem 31 paragrafů:

Hlava I – Úvodní ustanovení (§ 1-2) - vymezuje předmět zákona a pojmy soutěžitel, relevantní trh.

Hlava II – Dohody narušující soutěž (§ 3-7) – týká se právní úpravy zákazu a neplatnosti dohod narušujících soutěž, dále uvádí demonstrativní výčet skutkových podstat, zákonné výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž, definuje horizontální a vertikálních dohody, vysvětluje aplikaci pravidla de minimus, právní režim přijímání opatření účastníky řízení za účelem odstranění závadného vztahu.

Hlava III – Dominantní postavení a jeho zneužívání (§ 10 a 11) – v této hlavě jsou vysvětleny pojmy dominantní postavení a tržní síla, zákaz zneužití dominantního postavení, demonstrativní výčet skutkových podstat, právní režim přijímání opatření navržených účastníky řízení za účelem odstranění závadného vztahu.

Hlava IV – Spojování soutěžitelů (§ 12-19) – identifikuje, co je spojením soutěžitelů, dále se věnuje výpočtu obratu, zahájení a průběhu řízení a posuzování spojení.

Hlava V – Úřad (§ 20 a 20a) – se zaměřuje na působnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, včetně jeho působnosti při aplikaci evropského soutěžního práva (konkrétně při aplikaci čl. 81 a 82 Smlouvy ES).

Hlava VI – Řízení u Úřadu (§ 21-21b) – upravuje speciální procesní pravidla uplatňující se v řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže vedených podle zákona a v řízeních s komunitárním prvkem.

Hlava VII – Pokuty a opatření k nápravě (§ 22 a 23) – vymezuje pravidla pro ukládání procesních pokut i pokut za porušení hmotněprávních ustanovení zákona.

Hlava VIII – Povinnost mlčenlivosti a zachování obchodního tajemství (§ 24)

Hlava IX – byla zrušena.

Hlava X – Společná, zmocňovací, přechodná a zrušovací ustanovení (§ 25a-28) – subsidiární použití správního řádu v řízeních vedených Úřadem.

Zákon č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže prošel devíti novelizacemi, a to zákony:

- č. 340/2004 Sb. - tato novelizace byla provedena z důvodu aproximace českého soutěžního práva komunitárním úpravám;
- č. 484/2004 Sb. - obsahuje problematickou úpravu vztahu soutěžních předpisů k sektoru zemědělství;
- č. 127/2005 Sb. - upravuje vztah elektronického sektoru k soutěžním předpisům, mj. též z hlediska kompetencí příslušných regulátorů, tedy jednak

Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a jednak Českého telekomunikačního úřadu;

- č.361/2005 Sb. - čtvrtá novela se týkala problematiky kontroly spojování soutěžitelů, kromě toho stanovila od 1.5.2007 přímou aplikovatelnost komunitárních blokových výjimek i na ryze vnitrostátní dohody;
- č.71/2007 Sb. - přijatá novela vypustila dřívější §1 odst. 9, který omezoval působnost zákona o ochraně hospodářské soutěže na jednání, na než se vztahoval zákon o elektronických komunikacích, a dále vložila do § 4 zákona možnost, aby Úřad vydal blokovou výjimku ze zákazu dohod;
- č. 296/2007 Sb. - novela uzpůsobila zákon o ochraně hospodářské soutěže novému insolvenčnímu zákonu;
- č. 155/2009 Sb. - vstoupila v platnost dne 1. září 2009 a týkala se úpravy správního trestání, zavedla rozdíl mezi delikty (přestupky) fyzických osob nepodnikatelů a delikty právnických osob, resp. podnikajících fyzických osob, prodloužila lhůty pro možnost postihu delikventů ze strany Úřadu, zavedla odpovědnost právních nástupců za delikty jejich právních předchůdců. Dále založila možnost provádět ze strany Úřadu sektorová šetření a zavedla dílčí zpřesnění v dalších částech zákona;
- č. 360/2012 Sb. - novela nabyla účinnosti 1.12.2012, hlavním důvodem novely bylo zákonné zakotvení podmínek tzv. „leniency programu“, úprava tzv. „narovnání“, další změny zákona se týkaly povinnosti Úřadu informovat účastníky řízení i o výši pokuty, která jim v konkrétním případě hrozí, zakotvení obecné povinnosti soutěžitelů poskytovat Úřadu úplné, správné a pravdivé podklady a informace včetně obchodních záznamů, nebo jiných záznamů, které mohou mít význam pro objasnění předmětu řízení, zakotvení oprávnění Úřadu provádět šetření na místě v obchodních prostorách soutěžitelů na základě písemného pověření vystaveného předsedou Úřadu, příp. jinou osobou k tomu oprávněnou, také o delikt nesplnění závazků navržených účastníky řízení. Další změny byly vyvolány nabytím platnosti a účinnosti revize zakládacích smluv Evropské unie provedené tzv. Lisabonskou smlouvou – jde o provázání nových názvů orgánů, dokumentů či užívaných pojmů do zákona.

2.6 Soutěžní právo EU

Základy evropského práva pramení již v roce 1951, kdy byla přijata Pařížská smlouva, která se týkala v té době odvětví uhlí a oceli. Čl. 65 SESUO obsahoval zákaz dohod mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by směřovalo k narušení normálního fungování hospodářské soutěže na společném trhu. (Munkova., Kindl, J., Svoboda, P., s. 54) Evropské soutěžní právo představuje hierarchicky uspořádaný systém právních norem, na jehož vrcholu jsou příslušná ustanovení SFEU a jehož pomyslnou základnu tvoří rozhodnutí Evropského soudního dvora, Tribunálu a Komise. Právně nezávazné jsou i nejrůznější oznámení, sdělení a pokyny vydávané Komisí za účelem vysvětlení některých institutů, stanovení

pravidel interního administrativního postupu či upřesnění určitých používaných konceptů. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 25)

2.6.1 Smlouva o fungování Evropské unie

SFEU představuje nejdůležitější právní normu, podle které se řídí evropské soutěžní právo. Ustanovení obsažené v čl. 101 a 102 Hlavy VII „Společná pravidla pro hospodářskou soutěž, daně a sbližování právních předpisů", Kapitole 1, Oddílu 1 SFEU upravují zákazy adresované přímo podnikům, účastníkům trhu a jsou přímo aplikovatelná a bezprostředně závazná pro všechny.
Článek 101 SFEU v prvním odstavci vymezuje zakázané kartelové dohody narušující hospodářskou soutěž a považuje za neslučitelné se vnitřním trhem veškeré dohody mezi podniky a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu. Dle čl. 101 takovými dohody jsou dohody, které:

a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky,
b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice,
c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování,
d) uplatňují vůči obchodním partnerům nerovné podmínky při rovnocenných plněních, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v soutěži,
e) váží uzavření smlouvy na podmínky, že druhá strana přijme další plnění, která podle povahy věci nebo podle obchodních zvyklostí s předmětem takové smlouvy nesouvisejí. (Hlava VII, čl. 101. odst. 1 SFEU)

Podle druhého odstavce veškeré dohody a rozhodnutí vymezené v prvním odstavci jsou zakázané a neplatné. Odstavec 3 uvádí výčet dohod, rozhodnutí a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě, které mohou být vyjmuty ze zákazu podle odstavce 1. Za neúčinná jsou prohlášeny dohody, které přispívají ke zlepšení výroby nebo odbytu výrobků anebo podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z tohoto vyplývajících. K vynětí ze zákazu podle odstavce 1 však dochází pouze tehdy, pokud dohody, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve shodě neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení uvedených cílů nutná a která neumožňují těmto podnikům vyloučit soutěž ve vztahu k podstatné části trhu výrobků tím dotčených. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 26)

Článek 102 SFEU se týká zákazu zneužití dominantního postavení jedním nebo několika podniky na společném trhu nebo jeho podstatné části. Za neslučitelné se společným trhem a proto zakázanými jsou považovány takové zneužívání, které může spočívat:

a) v přímém nebo nepřímém vnucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných obchodních podmínek,
b) v omezování výroby, odbytu nebo technického rozvoje ke škodě spotřebitelů,

c) v uplatňování nerovných podmínek vůči obchodním partnerům při rovnocenných plněních, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v soutěži,
d) ve vázání uzavření smlouvy na podmínku, že druhá strana přijme další plnění, která podle povahy věci nebo podle obchodních zvyklostí s předmětem takové smlouvy nesouvisejí. (čl. 102 SFEU)

Dalším důležitým článkem je článek 106 SFEU, který stanovuje, že na podniky, kterým je svěřeno poskytování služeb obecného hospodářského významu, se pravidla soutěže vztahují pouze tehdy, pokud jejich aplikace neznemožňuje právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, jež jim byly svěřeny. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 27).

2.6.2 Nařízení Rady a Komise

Nařízení přijatá Radou nebo Komisí jsou právními předpisy, které jsou obecně závazné a přímo aplikovatelné v jednotlivých členských státech. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s.27). Nejvýznamnějšími nařízení jsou Nařízení č. 1/2003, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v čl. 101 a 102 SFEU a Nařízení č. 139/2004, o kontrole spojování mezi podniky.

Nařízení Rady č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v čl. 101 a 102 SFEU

Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 bylo vytvořeno za účelem stanovení podrobnějších pravidel aplikace zákazů stanovených ve článcích 101 a 102 SFEU. Toto nařízení nahradilo předchozí Nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962.
Hlava I zahrnuje zásady použití článků 101 a 102 SFEU a uvádí, že „dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, které nesplňují podmínky čl. 101 odst. 3 SFEU, se zakazují, aniž by k tomu bylo nezbytné předchozí rozhodnutí“. (Nařízení Rady č. 1/2003) Dle čl. 102 SFEU zneužití dominantního postavení se taktéž zakazuje, aniž by k tomu bylo třeba rozhodnutí Komise, soutěžních úřadu členského státu nebo soudu. Dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, které splňují podmínky čl. 101 odst. 3 SFEU, se nezakazují, aniž by k tomu bylo nezbytné jakéhokoliv rozhodnutí orgánu společenství nebo vnitrostátních orgánů členských států.
Hlava II vymezuje pravomoce Komise, orgánů pro hospodářskou soutěž členských států a vnitrostátních soudů při použití čl. 101 a 102 SFEU.
Hlava III obsahuje pokyny pro přijetí jednotlivých typů rozhodnutí Komise, např. sankční rozhodnutí, rozhodnutí o předběžném opatření, rozhodnutí o přijetí závazků k odstranění výhrad nebo rozhodnutí o nepoužitelnosti čl. 101 a 102 SFEU.
Hlava IV pojednává o spolupráci mezi Komisí a orgány pro hospodářskou soutěž členských států. Další články upravují výměnu informací, přerušení nebo ukončení řízení, funkce Poradního výboru pro restriktivní praktiky a dominantní postavení a spolupráce mezi Komisí a vnitrostátními soudy.

Hlava V obsahuje vyšetřovací pravomoci Komise a soutěžních úřadů členských států. Komise může v rámci své pravomoci vyžadovat informace od podniků a jejich sdružení, vstupovat do prostorů, na pozemky a do dopravních prostředků podniků a jejich sdružení, provádět šetření v jiných než obchodních prostorách.
Hlava VI upravuje sankce za porušení zákazů stanovených v čl. 101 odst. 1 a 102 SFEU a za porušení procesních povinností v řízeních před Komisí a obsahuje pravidla pro jejich ukládání.
Hlava VII stanoví pravidla pro promlčecí lhůty, pro uložení pokuty a pro vymáhání sankcí.
Hlava VIII upravuje slyšení stran, stěžovatelů a ostatních osob a povinnost dodržovat profesní tajemství.
Hlava IX obsahuje odnětí výjimky v jednotlivých případech, kdy určitá dohoda má dopady na trh, jež jsou neslučitelné s čl. 101 odst. 3 SFEU.
Hlava X vymezuje obecné ustanovení, jako zveřejňování rozhodnutí, možnost přezkoumání Soudním dvorem, vynětí některých hospodářských sektorů z působnosti Nařízení
Hlava XI stanoví přechodná, pozměňující a závěrečná ustanovení.

Nařízení Rady č. 139/2004 o kontrole spojování podniků

Nařízení Rady č. 139/2004 o kontrole spojování podniků se použije na všechna spojení s významem pro celé Společenství.

V odstavci 2 je vymezeno, jaký typ spojení má význam pro celé Společenství. Spojení má význam, jestliže:
a) celkový celosvětový obrat všech dotčených podniků přesahuje 5 000 milionů eur, a
b) celkový obrat každého z nejméně dvou dotčených podniků v rámci celého Společenství přesahuje 250 milionů eur, pokud žádný z dotčených podniků nedosáhne v jednom a témž členském státě více než dvou třetin svého celkového obratu v rámci celého Společenství.

Spojení nedosahující prahových hodnot stanovených v odstavci 2 má význam pro celé Společenství jestliže:
a) celkový celosvětový obrat všech dotčených podniků přesahuje 2 500 milionů eur;
b) v každém z nejméně tří členských států celkový obrat všech dotčených podniků přesahuje 100 milionů eur;
c) v každém z nejméně tří členských států uvedených pro účely písmena b) převyšuje celkový obrat každého z nejméně dvou dotčených podniků 25 milionů eur; a
d) celkový obrat v rámci Společenství každého z nejméně dvou dotčených podniků přesahuje 100 milionů eur, pokud žádný z dotčených podniků nedosáhne v jednom a témž členském státě více než dvou třetin svého celkového obratu v rámci celého Společenství.

Dle Nařízení jakékoliv spojení podniků (soutěžitelů), splňující podmínky čl. 3, které má komunitární rozměr, musí být notifikováno Komisi, a to před jeho uskutečněním. V jednotlivých členských státech pak již notifikace probíhat nemusí.

Řízení před Komisí je rozděleno do dvou fází. Po obdržení notifikace je Komise povinna zveřejnit tuto skutečnost v Úředním věstníku EU. Komise poté rozhodne jedním z následujících způsobů:

a) rozhodne, že notifikované spojení podniků nespadá do působnosti Nařízení,
b) prohlásí spojení podniků za slučitelné se společným trhem nebo,
c) rozhodne o zahájení řízení, jestliže notifikované spojení podniků vyvolává vážné pochybnosti o slučitelnosti se společným trhem.

V případě, že Komise ve lhůtě 25 dnů nepřijme jedno z výše uvedených rozhodnutí, je spojení podniků považováno za slučitelné se společným trhem. Druhá fáze řízení se ukončí rozhodnutím Komise, která prohlásí spojení podniků za slučitelné či neslučitelné se společným trhem. Komise musí rozhodnout obvykle do 90 dnů ode dne zahájení řízení.

Rozhodnutí Komise jsou přezkoumatelná Evropským soudním dvorem, resp. Tribunálem. Jestliže Evropský soudní dvůr rozhodnutí Komise zruší (byť i jen jeho část), je Komise povinna dané spojení podniků znovu přezkoumat ve světle aktuálních tržních podmínek.

2.6.3 Oznámení, sdělení a pokyny

Oznámení, sdělení a pokyny spadají do kategorie právně nezávazných instrukcí, prostřednictvím kterých Komise sděluje účastníkům trhu svůj pohled v oblasti aplikace unijního soutěžního práva. Jelikož tyto dokumenty nejsou právně závazné, Komise může jí přijaté oznámení nebo sdělení kdykoliv změnit či odvolat. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 34).

Mezi nejvýznamnější oznámení, sdělení a pokyny patří:

- Oznámení o dohodách zanedbatelného významu (publikováno v Úředním věstníku: OJ C 368 z 22. prosince 2001) – stanoví pravidlo de minimus, resp. uvádí, že za podmínek zde stanovených dohody mezi podniky, které nedosahují určité hranice tržních podílů, nevedou k narušení obchodu mezi členskými státy, a tudíž nepodléhají zákazu podle čl. 81 odst. 1 Smlouvy ES
- Oznámení o definici relevantního trhu pro potřeby komunitárního soutěžního práva (publikováno v Úředním věstníku: OJ C 372 z 9. prosince 1997) – definice relevantního trhu a vymezování jeho tří složek.
- Obecné zásady o vertikálních omezeních (publikováno v Úředním věstníku: OJ C 291 z 13. října 2000) – pravidla posuzování vertikálních dohod
- Obecné zásady o horizontálních dohodách o spolupráci (publikováno v Úředním věstníku: OJ C 3 z 6. ledna 2001)
- Oznámení o spolupráci v rámci sítě soutěžních úřadů (publikováno v Úředním věstníku: OJ C 101 z 27. dubna 2004) – oznámení stanoví principy a mechanismus rozdělení případů řešených podle čl. 81 a 82 Smlouvy ES do kompetence jednotlivých členů sítě a s tím spojené otázky, jako je nezbytná výměna informací, a to včetně důvěrných, jakož

i mechanismus zajišťující konzistenci aplikaci komunitárního soutěžního práva)(Raus, D., Neruda., R., s. 35)

2.6.4 Rozhodnutí Komise, Soudního dvora EU a Tribunálu

Realizace politiky hospodářské soutěže je v rukou Komise, která má v této oblasti široké pravomoci. Mezi hlavní činnosti prováděné Komisí patří monitoring, vyšetřování konkrétních případů porušení hospodářské soutěže, realizace přijatých aktů a uložení sankce. Evropská komise má zároveň výhradní pravomoc udělovat výjimky, včetně blokových. Od roku 2004 členské státy EU postupně převzaly některé pravomoci Komise (nařízení 1/2003). To vnitrostátním úřadům pro hospodářskou soutěž a soudům umožňuje uplatňovat a prosazovat články 101 a 102 SFEU. Národní soudy mohou interpretovat a aplikovat blokové výjimky, ale zároveň musí striktně dodržovat standardy Evropské komise, jelikož poslední slovo při udělování výjimek si ponechává Komise. Komise se především zabývá případy, které mají zvláštní ekonomický, politický či právním význam pro EU. Paralelní vyšetřování může být vedeno pouze při splnění určitých podmínek a s ohledem na přednostní aplikaci komunitárních pravidel. Aby nedocházelo k duplicitnímu řízení, Evropská komise a soutěžní úřady v členských státech EU spolupracují prostřednictvím Evropské sítě pro hospodářskou soutěž (ECN). V rámci této spolupráce si Komise a úřady vzájemně vyměňují důkazy, koordinují vyšetřování a sdělují informace o nových případech a rozhodnutích. V případě, že své povinnosti neplní, může být Komise žalována u Evropského soudního dvora na základě žaloby na nečinnost.

Evropský soudní dvůr je hlavním soudním orgánem EU. Zajišťuje jednotnou interpretaci a aplikaci práva hospodářské soutěže v Unii. Rozhodnutí SDEU pomáhají obnovovat fungování hospodářské soutěže a přináší pro spotřebitele širší výběr kvalitnějších výrobků a služeb za nižší ceny. Jednotlivými případy porušení hospodářské soutěže se nejdříve zabývá Tribunál EU (dříve „Soud prvního stupně“) a pak se lze odvolat k Soudnímu dvoru.

Jednotlivé druhy řízení:

- **Řízení o předběžné otázce**: Pro účely zajištění stejnorodého uplatňování právních předpisů Unie, vnitrostátní soudy mohou, a někdy jsou povinny, obrátit se na Soudní dvůr, aby ho požádaly o upřesnění výkladu práva Unie. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se může rovněž týkat přezkoumání platnosti aktu práva Unie. Soudní dvůr neodpovídá pouhým posudkem, ale rozsudkem nebo odůvodněným usnesením. Vnitrostátní soud, kterému je rozsudek určen, je vázán daným výkladem při rozhodování o sporu, který projednává. Rozsudek Soudního dvora váže stejným způsobem ostatní vnitrostátní soudy, které by projednávaly tutéž otázku. (CURIA. Soudní dvůr. Prezentace. [online])
- **Žaloba pro nesplnění povinnosti**: umožňuje Soudnímu dvoru kontrolovat, zda členské státy dodržují povinnosti, které jsou jim uloženy na základě unijního soutěžního práva. V případě neplnění těchto povinností členským státem Komise zahájí předběžné řízení, jehož účelem je dát dotyčnému členskému státu možnost odpovědět na výtky, které

jsou mu určeny. Pokud členský stát i nadále nebude plnit dotyčné povinnosti, je Komise oprávněná podat žalobu pro porušení práva Unie k Soudnímu dvoru. Pokud Soudní dvůr shledá, že došlo k porušení, členský stát je povinen v takovém porušení neprodleně ustat. Jestliže Soudní dvůr po novém předložení věci Komisí konstatuje, že dotyčný členský stát nevyhověl jeho rozsudku, může mu uložit zaplacení paušální částky nebo penále.

- **Žaloba na neplatnost**: v daném případě se žalobce domáhá zrušení aktu orgánu, instituce nebo jiného subjektu Unie. Soudní dvůr zkoumá žaloby podané členským státem proti Evropskému parlamentu nebo Radě (výjimku tvoří akty Rady týkající se státních podpor, dumpingu a provádějících pravomocí) nebo podané některým orgánem Unie proti jinému orgánu. O všech ostatních žalobách a žalobách podaných jednotlivci rozhoduje v prvním stupni Tribunál.
- **Žaloba na nečinnost**: umožňuje přezkoumávat legalitu nečinnosti orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie. Avšak žaloba se podává poté, co byl dotyčný orgán vyzván, aby jednal. Pokud Soudní dvůr shledá protiprávnost opomenutí, je dotčený orgán povinen ustat v nečinnosti vhodnými opatřeními.
- **Kasační opravný prostředek**: Soudnímu dvoru může být předložen kasační opravný prostředek proti rozsudkům a usnesením Tribunálu. Soudní dvůr může zrušit rozhodnutí Tribunálu, je-li kasační opravný prostředek přípustný a opodstatněný, anebo může sám vydat rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje. V opačném případě je povinen vrátit věc zpět Tribunálu, který je vázán rozhodnutím vydaným Soudním dvorem v rámci kasačního opravného prostředku.

2.7 Vzájemné vztahy unijního a českého soutěžního práva

Soutěžním jednáním spočívajícím v uzavření zakázané dohody narušující hospodářskou soutěž se mohou zabývat Evropská komise nebo jeden či více národních soutěžních úřadů členských států EU.

Před tím, než se soutěžní úřad začne zabývat případem možného narušení účinného fungování hospodářské soutěže nebo vyšetřovaní a soutěžitelé začnou v řízení hájit svá práva, je třeba rozhodnout, který právní řad musí být v tom případě aplikován. Pro účely usnadnění řešení daného problému můžeme využít následujících tří pravidel.

Prvním pravidlem při rozhodování o tom, zda bude jednání podléhat aplikaci unijního soutěžního práva nebo vnitrostátního práva, je pravidlo, podle něhož se na soutěžní jednání, které má charakter „jednání s komunitárním prvkem“, použije přímo unijní soutěžní právo.

Jednáním soutěžitelů, které splňuje podmínku existence komunitárního prvku, rozumíme takové jednání, u něhož má být zkoumáno, jestli daný protisoutěžní delikt může podstatně ovlivnit obchod mezi členskými státy Evropské unie či nikoli.

V případě, že bude prokázána podmínka existence komunitárního prvku, se použije unijní soutěžní právo (zejména články 101 a 102 SFEU a na ně navazující nařízení). Neovlivňuje-li jednání obchod mezi členskými státy, pak takové jednání bude posuzováno na úrovni vnitrostátního soutěžního práva, tedy v České republice za použití zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Obchodem mezi členskými státy se rozumí jakákoliv hospodářská aktivita ve formě poskytování zboží přes hranice nejméně dvou členských států Evropské unie, přičemž za zboží se považují nejen výrobky, s nimiž by bylo obchodováno, ale taktéž např. poskytování služeb či jejich zprostředkování. Při posouzení, zda obchod mezi členskými státy ovlivněn podstatně či nikoliv, důležitým kritériem bude podíl jednotlivých soutěžitelů na vymezeném relevantním trhu, který právě vyjadřuje pozici konkrétních soutěžitelů na trhu. Postavení zúčastněných soutěžitelů je tím silnější, čím je vyšší jejich tržní podíl, a tím je vliv na obchod pravděpodobnější. V případě zakázaných dohod bude obchod mezi členskými státy podstatně ovlivněn tehdy, pokud tyto dohody budou uzavřeny soutěžiteli působícími v různých členských státech Evropské unie na téže úrovni trhu, kdy půjde o soutěžitele s významnou tržní silou, z nichž každý působí na jiném geograficky vymezeném trhu. (Raus, D., Neruda, R., s. 44)

Druhé pravidlo pro stanovení právního řadu, který se použije na zkoumané řízení, se týká decentralizovaného systému řízení. To znamená, že v případě protisoutěžního jednání, na které se použije unijní právo, může rozhodnout jak Komise, tak i národní soutěžní úřady. Avšak Komise se po 1. 5. 2004 nezabývá všemi případy možného narušení hospodářské soutěže, a šetření v tom případě provádí ten soutěžní úřad členského státu, který je nejlépe umístěn, tj. u něhož jsou dány nejlepší předpoklady pro odhalení zkoumaného jednání. Pokud šetření zahájí některý ze soutěžních úřadů, tak povinně na takové jednání aplikuje unijní právo a dané šetření nebude delegováno na soutěžní úřad jiného členského státu. Soutěžní úřady při vedení řízení jsou oprávněny aplikovat kromě unijního práva zároveň svoje vnitrostátní právo.

Pokud se protisoutěžním jednáním zabývá soutěžní úřad členského státu EU, pak je možné použít pravidlo třetí. V řízeních, kdy je splněna existence komunitárního prvku, Komise aplikuje hmotné právo podle článků 101 a 102 SFEU a Nařízení Rady č. 1/2003, které vymezuje práva a povinnosti účastníků řízení, průběh řízení a další procesní otázky. V případě, že protisoutěžní jednání vede nejlépe umístěný soutěžní úřad členského státu EU, pak taktéž aplikuje hmotné právo podávané ze Smlouvy o fungování Evropské unie a z Nařízení Rady č. 1/2003.

V případě nesplnění podmínky existence komunitárního prvku, řízení zahájí soutěžní úřad toho členského státu EU, ve kterém se důsledky takového jednání projeví. Soutěžní úřady jsou oprávněny aplikovat svoje vnitrostátní soutěžní právo, tedy například Úřad pro ochranu hospodářské soutěže České republiky má pravomoc k šetření a postihu protisoutěžního jednání, u kterého není splněna podmínka existence komunitárního prvku, avšak u něhož lze prokázat přinejmenším částečný dopad na území České republiky.

3 Vlastní práce

3.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže má za úkol chránit hospodářskou soutěž pomocí neustálého dohledu nad chováním jednotlivých soutěžitelů, působících na trhu. Zákon České národní rady č. 173/1991 Sb. ze dne 26. dubna 1991 zřídil Český úřad pro hospodářskou soutěž, který zahájil svou činnost k 1. červenci 1991. V roce 1992 se tento úřad přejmenoval na Ministerstvo pro hospodářskou soutěž.

V současné době je ochrana hospodářské soutěže v České republice institucionálně zajišťována Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže se sídlem v Brně. Úřad začal pod tímto názvem fungovat od 1. listopadu 1996, přičemž navázal na činnost dřívějšího ministerstva.

3.1.1 Působnost a poslání ÚOHS

Působnost Úřadu je vymezena zákonem č. 273/1996 Sb., ve znění zákona č. 187/1999 Sb., podle něhož Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je *"ústředním orgánem státní správy pro podporu a ochranu hospodářské soutěže proti jejímu nedovolenému omezování"*. § 2 téhož zákonu výslovně uvádí, že Úřadu přísluší vytvářet podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže, vykonávat dohled při zadávání veřejných zakázek a veřejné podpory a vykonávat další působnosti stanovené zvláštními zákony. Od února 2010 vykonává Úřad také roli orgánu dohledu nad dodržováním zákona o významné tržní síle a jejím zneužití. (ÚOHS. Historie úřadu. [online])

Posláním Úřadu je zajistit takové fungování trhů, které bude v souladu s pravidly hospodářské soutěže a bude přinášet prospěch spotřebitelům.
Na svých stránkách Úřad pro ochranu hospodářské soutěže uvádí výpis činností, které vykonává za účelem dosažení tohoto cíle, zejména:

- vede soutěžitele k tomu, aby se chovali v souladu s principy soutěžního práva;
- zasahuje proti praktikám, jež narušují hospodářskou soutěž, jako jsou např. kartelové dohody, zneužití dominantního postavení aj.;
- současně však dává podnikům možnost, aby své nezákonné jednání, které dosud nemělo závažné dopady na trh, mohly samy napravit;
- dohlíží také na zadávání veřejných zakázek a koncesí, čímž zajišťuje větší transparentnost při vynakládání veřejných prostředků;
- přezkoumává úkony zadavatelů veřejných zakázek;
- provádí kontroly u zadavatelů;
- podílí se na tvorbě a úpravách legislativy týkající se veřejných zakázek a koncesí;
- zajištuje dohled podle zákona o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských výrobků a jejím zneužití, v jehož rámci usilujeme mimo jiné o nastolení korektních vztahů mezi obchodními řetězci a jejich dodavateli;

- monitoruje a poskytuje poradenství v otázkách veřejné podpory v České republice, aby její poskytování bylo v souladu s platnými pravidly Evropských společenství;
- spolupracuje s poskytovateli na notifikacích národních opatření VP a předkládá je Evropské komisi k posouzení. (ÚOHS. Poslání a kompetence. [online])

V roce 2005 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vytvořil vlastní logo za účelem sebeprezentace ve styku s veřejnosti a médii. Logo symbolizuje centrum, v němž dochází k prolínání různých směrů, linií a zájmů, podobně jako je tomu s konkurenčními silami v soutěžním prostředí. Šipky, které z něj vycházejí, pak naznačují perspektivu řešení či udání směru, jež představuje regulační činnost antimonopolního úřadu. (ÚOHS. Logo ÚOHS. [online])

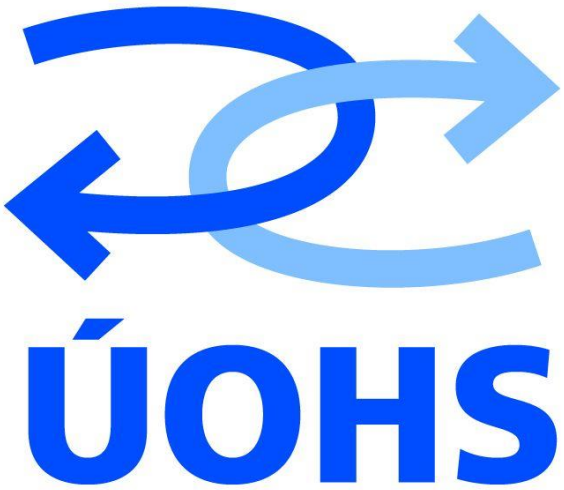

Obr. 1 Logo Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Zdroj: https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/logo-uohs.html

3.1.2 Organizační struktura

Zákon č.273/1996 Sb. uvádí, že v čele Úřadu je předseda, kterého na návrh vlády jmenuje prezident republiky. Nikdo nemůže být jmenován do funkce předsedy Úřadu více než dvakrát, přičemž funkční období předsedy Úřadu je 6 let a s funkcí předsedy Úřadu je neslučitelné členství v politické straně nebo v politickém hnutí. Prezident republiky může odvolat předsedu Úřadu na návrh vlády nebo předseda Úřadu se může této funkce vzdát. Současným předsedou Úřadu je od 9. července 2009 Ing. Petr Rafaj. V červnu 2015 byl předseda Rafaj jmenován prezidentem republiky na druhý šestiletý mandát.

Organizačně je Úřad v současné době členěn na celkem 5 sekcí. Prvním místopředsedou je Hynek Brom, jenž řídí Sekci legislativy a veřejné regulace. V čele Sekce hospodářské soutěže stojí místopředseda Michael Mikulík, v čele Sekce

veřejných zakázek je místopředseda Josef Chýle. Sekce vnějších vztahů a správy Úřadu je vedena ředitelem Danielem Stankovem. Od září 2013 funguje také Sekce druhostupňového rozhodování. (ÚOHS. Historie Úřadu. [online])

3.1.3 Mezinárodní spolupráce

Pro účely efektivního fungování soutěžního práva je nezbytně nutné, aby ÚOHS spolupracoval s dalšími orgány na mezinárodní úrovni. Jelikož Česká republika je členským státem Evropské unie, plynou největší závazky a povinnosti především ze spolupráce v rámci evropských soutěžních úřadů a Evropské komise, konkrétně s ECN, OECD, ECA a ICN.

3.1.4 European Competition Network – ECN

Evropská soutěžní síť (ECN) byla založena jako fórum pro spolupráci evropských soutěžních úřadů v případech, kdy jsou aplikovány články 81 a 82 Smlouvy ES. Zajišťuje výkonné rozdělení práce a účinnou a pevnou aplikaci soutěžních pravidel ES (ÚOHS. Co je ECN. [online]). V rámci ECN Komise EU a soutěžní úřady členských zemí vzájemně sdílejí informace o nových případech a vykonaných rozhodnutích, koordinují vyšetřování a poskytují při tom vzájemnou pomoc, vyměňují si důkazy a jiné informace a diskutují o různých otázkách společného zájmu.
Hlavním cílem ECN je vybudovat účinný právní rámec pro prosazení soutěžního zákona ES proti společnostem, které porušují pravidla hospodářské soutěže, a jejichž aktivity jsou v rozporu se zájmy spotřebitele (ÚOHS. Co je ECN. [online]).

3.1.5 Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj – OECD

Dalším orgánem, se kterým spolupracuje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, je Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD). Hlavními úkoly této organizace jsou hledání odpovědi na vznikající problémy, pomoc při koordinaci ekonomických a sociálních politik členských zemích uvnitř států a na mezinárodním poli. Výjimku z oblasti politik, kterými se OECD nezabývá, tvoří otázky kultury a armády. OECD je oprávněna uzavírat smlouvy s členskými i nečlenskými státy a mezinárodními organizacemi a přijímat rozhodnutí, doporučení či deklarace. Doporučení OECD nejsou závazná, ale systém práce OECD podporuje jejich uplatňování nepřímo. Proto je také nakonec většina doporučení OECD, založených na metodě doporučení nejlepší praxe, přijímána a plněna vládami členských zemí, i když OECD nemá formální nástroje na jejich vynucení (v této souvislosti se proto hovoří o tzv. soft law). K nejdůležitějším nástrojům OECD patří:

- Kodexy liberalizace (běžných neviditelných operací a kapitálových pohybů)
- Deklarace OECD o mezinárodních investicích a nadnárodních společnostech
- Úmluva o boji s podplácením veřejných činitelů v mezinár. podnikatelských transakcích
- Instrumenty v oblasti životního prostředí
- Modelová konvence o zdaňování příjmu a kapitálu (ÚOHS. OECD. [online])

Nejvyšším orgánem organizace je Rada OECD, která sestává z velvyslanců všech 34 členských zemí a zástupce Evropské komise a její zasedání řídí generální tajemník OECD. Rada na úrovni velvyslanců se schází cca dvakrát měsíčně, aby řešila operativní a strategické otázky řízení organizace. Kromě toho se jednou ročně koná zasedání Rady OECD na ministerské úrovni, kde ministři z členských zemí diskutují koncepční otázky a udávají dlouhodobý směr pro OECD. (ÚOHS. OECD. [online]) Na podporu práce Rady OECD bylo vytvořeno několik stálých výborů (Výkonný výbor, Rozpočtový výbor, Výbor pro spolupráci s nečleny, Výbor pro veřejné záležitosti a komunikace).

3.1.6 International Competition Network – ICN

Dalším orgánem, který slouží účelům zefektivnění ochrany hospodářské soutěže na mezinárodní úrovni, je mezinárodní síť soutěžních organizací (ICN). V rámci této organizace dochází k výměně a sdílení informací mezi soutěžními úřady, a takto získané informace slouží k budování konsensu a řešení praktických problémů v oblasti hospodářské soutěže. Členem ICN se může stát jakýkoliv soutěžní úřad, jelikož členství je dobrovolné. ICN je unikátní, protože je jedinou mezinárodní organizací, která je zaměřená výhradně na aplikaci soutěžního práva.

ICN je rozdělená do několika pracovních skupin (např. kartely, spojování soutěžitelů, telekomunikace, jednostranné jednání), na jejichž práci dohlíží řídící skupina (Steering Group). ICN publikuje svá doporučení, která nejsou závazná a je na jednotlivých členech sítě, jak budou tato doporučení aplikovat.

ICN spolupracuje s dalšími celosvětovými organizacemi, jako např. OECD, WTO, UNCTAD.

3.1.7 European Competition Authorities – ECA

ECA je spojením dvou organizací, a to zejména soutěžních úřadů EEA (Evropského ekonomického prostoru) a EFTA (Evropského sdružení volného obchodu). ECA sídlí v Amsterodamu a byla založena v roce 2001. Cílem této neformální organizace je zlepšení spolupráce mezi evropskými soutěžními úřady, nalezení vhodné praktiky pro co nejlepší implementaci soutěžního práva a nařízení v Evropě a hledání řešení sdílených problémů. V rámci ECA jsou činné takové pracovní skupiny jak např. Leniency, fúze, finanční služby, energie a jiné formy spolupráce.

3.2 Průběh řízení o zakázaných dohodách narušujících hospodářskou soutěž

3.2.1 Zahájení řízení

Oprávněnými orgány, které mají pravomoc k rozhodnutí o tom, zda jednání soutěžitelů má charakter zakázané dohody či nikoliv, jsou Komise nebo Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Zahájená řízení jsou řízeními sankční povahy a jsou

zahajována ex offo. Před faktickým zahájením řízení Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nebo Komise provádí předběžné šetření a následně rozhodne, jestli existuje důvodné podezření z uzavření zakázané dohody narušující hospodářskou soutěže či nikoliv. Za podezřelou dohodu se považuje taková dohoda, která není výjimkou ze zákazu podle svého obsahu, případně není vyjmuta aplikací pravidla „de minimis" nebo na základě udělení obecné výjimky.

K důvodnému podezření mohou soutěžní úřady dospět na základě vlastní monitorovací činnosti nebo na základě prověření podnětu, který je jim doručen jinými soutěžiteli nebo spotřebiteli. Doručením podnětu, který obsahuje skutečnosti nasvědčující uzavření zakázané dohody narušující hospodářskou soutěž, tedy není zahajováno řízení. To je zahájeno až tehdy, je-li takový podnět prověřen a nasvědčuje-li zjištěné okolnosti, že zakázaná dohoda byla uzavřena. (Raus, D., Neruda, R., 2005, s. 83)

V případě prokázání uzavření zakázané dohody hrozí účastníkům řízení, kteří jsou podezřelí z uzavření zakázané dohody, pokuta a uložení nápravného opatření. V případě dvoustranné dohody účastníky řízení jsou tito dva soutěžitelé, jde-li o dohodu vícestrannou, za účastníky řízení jsou považováni všichni soutěžitelé na dohodě zúčastnění. Obecně platí, že všichni účastníci, kteří uzavřeli zakázanou dohodu, nesou za její uzavření společnou odpovědnost, a proto sankce hrozí každému z nich. Podezřelými soutěžiteli mohou být osoby mající právní subjektivitu, jako např. právnické osoby, výjimečně i fyzické, tak i osoby, kteří nejsou subjektem práva (např. neformální seskupení bez právní subjektivity).

3.2.2 Průběh řízení a jeho řádné ukončení

Zahájení sankčního řízení ohledně uzavření zakázané dohody se začíná tím, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže shromažďuje důkazy svědčící ve prospěch závěru, že k uzavření zakázané dohody došlo (popř. v souladu se zásadou vyšetřovací a materiální pravdy i důkazy takový závěr vyvracející), a soutěžitelé se snaží předkládat důkazy o tom, že tomu tak není. Řízení se zastaví v tom případě, pokud se soutěžnímu úřadu nepodaří prokázat, že zakázaná dohoda byla v některé ze tří forem (zakázaná dohoda v užším smyslu, jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě, rozhodnutí sdružení soutěžitelů) uzavřena. V opačném případě soutěžní úřad vydá rozhodnutí o tom, že zakázaná dohoda byla uzavřena.

Uzavření zakázané dohody narušující hospodářskou soutěž může být prokazováno několika způsoby, např. pomocí listin (text dohody, vzájemná korespondence soutěžitelů či záznamy u jednání), za pomoci svědků, kteří byli přítomni uzavření zakázané dohody či jakýmkoli jiným způsobem se o jejím uzavření dověděli. Ke zjištěným skutečnostem se následně přidává ekonomická analýza, ze které musí vždy vyplynout, proč konkrétní dohoda je dohodou protisoutěžní a proč není ze zákazu vyjmuta některým ze stanovených způsobů. Řízení se zastaví v tom případě, pokud vyšetřovaní soutěžitelé prokážou, že:

- k uzavření zakázané dohody mezi podezřelými soutěžiteli vůbec nedošlo, neboť tito soutěžitelé se nikdy nesetkali, nebyli ani v žádném jiném kontaktu a

jejich jednání je výsledkem náhody či logickým důsledkem podmínek na trhu, nebo

- dohoda sice uzavřena byla, ale nejde o dohodu zakázanou, neboť tato dohoda nesplňuje materiální podmínku narušení hospodářské soutěže, nebo
- byla sice uzavřena dohoda, která je dohodou zakázanou, ale ze zákazu je vyjmuta jedním ze stanovených způsobů.

Neprokáže-li se, že některé z uvedených tvrzení je pravdou, vyplyne, že dohoda, kterou uzavřeli vyšetřovaní soutěžitelé, je dohodou zakázanou a řízení se ukončí vydáním rozhodnutí, ve kterém se uzavření zakázané dohody deklaruje.

Dalším institutem využívaným při řízení před ÚOHS je tzv. **narovnání** (settlement). Narovnání při ÚOHS je možno použít nejen v případě kartelů, ale taktéž v případě zneužití dominantního postavení na trhu a v případě nedovoleného spojení soutěžitelů. Cílem narovnání je snížit ve vhodných případech administrativní náročnost správních řízení vedených Úřadem při zachování plného respektu k základnímu účelu právní ochrany hospodářské soutěže. Díky tomu může dojít ke zkrácení správního řízení a rozhodnutí vydané Úřadem bude moci dříve nabýt právní moci, což přispěje k rychlejší obnově účinné hospodářské soutěže. Při úvahách o možnosti využití procedury narovnání Úřad v konkrétním případě zohledňuje zejména povahu a závažnost protisoutěžního jednání, dosavadní stav a vývoj správního řízení, počet účastníků řízení a očekávanou výši sankce, včetně posouzení, zda i po jejím snížení bude takový postih s ohledem na povahu a závažnost deliktu dostatečný. (Oznámení ÚOHS z roku 2012 „Procedura narovnání“). Vydané rozhodnutí obvykle zahrnuje skutkový stav, právní hodnocení a hlavní důkazy protisoutěžního jednání, přičemž uloženou pokutu Úřad pro ochranu hospodářské soutěže sníží o 20 %.

3.2.3 Alternativní způsob ukončení řízení

Současně s uložením pokuty nebo nápravného opatření taktéž existuje alternativní způsob ukončení řízení, který spočívá v tom, že vyšetřovaným soutěžitelům bude uloženo splnění opatření, kteří účastníci řízení navrhli soutěžnímu úřadu v průběhu řízení. V tom případě Úřad pro ochranu hospodářské soutěže prohlásí za závazné návrhy opatření, pokud tyto návrhy jsou považovány za dostačující a následně řízení se zastaví. Soutěžní úřad sleduje, jestli soutěžitelé plní uložená opatření či nikoliv. Nejsou-li navrhovaná opatření plněna, řízení bude znovu zahájeno.

Dané opatření musí navrhnout všichni účastníci řízení společně a dobrovolně, jelikož se nepředpokládá, že soutěžní úřad vyzve je k provedení takové aktivity. Aby navrhovaná opatření byla soutěžním úřadem posouzena jako dostatečná, musejí reagovat věcně na výhrady, pro které bylo řízení o konkrétní dohodě zahájeno, zároveň jejich splněním musí dojít k nápravě závadného stavu na trhu, a zároveň takové řešení bude přijatelným z výchovného hlediska pro všechny soutěžitele. V případě, že návrhy účastníků nejsou soutěžním úřadem přijatelné, v řízení se pokračuje a soutěžní úřad jej ukončí řádným způsobem – buď jeho zastavením (jestli uzavření zakázané dohody nebylo prokázáno), nebo vydáním rozhodnutí o tom, že

byla uzavřena zakázaná dohoda, spolu s uložením pokuty nebo splněním opatření k nápravě závadného stavu.

3.3 Sankce za uzavření zakázané dohody

Je-li prokázáno porušení § 3 odst. 1 zákona, je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže oprávněn uložit soutěžitelům, kteří se dopustili protisoutěžního jednání, peněžitou sankci. Zásady postupu při stanovování výše pokut jsou obsaženy v § 22 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. Zároveň však Úřad ve své rozhodovací činnosti plně respektuje existující judikaturu správních soudů v oblasti správního trestání protisoutěžního jednání a přihlíží k dosavadní rozhodovací praxi Úřadu. Daný systém slouží zárukou, že Úřad bude aplikovat stejná pravidla při ukládání pokut za porušení článků 101 a 102 SFEU.

Výchozím principem při ukládání pokuty je to, že tato peněžitá sankce musí mít pro soutěžitelé negativní dopad, aby ho odradila od podobného jednání v budoucnu, ale zároveň nesmí být pro soutěžitele likvidační. Přesná výše pokuty, kterou může Úřad uložit, není nikde stanovena, avšak v českém zákoně existují dvě možnosti určující maximální horní hranice peněžité sankce. První možnost představuje pevná částka ve výši 10 milionů Kč, druhou možností je částka odpovídající 10 % čistého obratu soutěžitele za poslední ukončené účetní období. Přičemž Úřad vybere z těchto dvou možností tu pokutu, jejíž částka bude vyšší. Avšak je-li ukládána pokuta představující maximální možnou hranici 10 milionů Kč, nesmí zároveň překročit 10 % čistého obratu soutěžitele, a naopak - překročí-li 10 % čistého obratu, nesmí současně překročit částku 10 milionů Kč. Při rozhodování o výši uložené pokuty Úřad musí zohlednit závažnost, případné opakování, délku trvání protisoutěžního jednání a současně i subjektivní stránku deliktu, tedy skutečnost, jestli k porušení zákona došlo úmyslným jednáním nebo pouze z nedbalosti soutěžitelů.

Podle § 22 odst. 2 zákona Úřad stanovuje výši pokuty ve dvou krocích – nejprve stanoví základní částku pokuty pro každého soutěžitele zúčastněného na protisoutěžním jednání, následně vyhodnotí polehčující a přitěžující okolnosti, které ve vztahu k jednotlivým soutěžitelům vedou ke zvýšení nebo snížení pokuty. Základní částka pokuty je stanovena na základě obratu dosaženého konkrétním soutěžitelem z prodeje zboží či služeb na vymezeném geografickém relevantním trhu, typové závažnosti protisoutěžního jednání a na jeho délce.

Existují tři kategorie protisoutěžního jednání lišící se svou typovou nebezpečnosti pro soutěž: velmi závažné delikty, závažné delikty a méně závažné delikty. Za velmi závažné delikty jsou považovány zejména horizontální dohody o cenách, o rozdělení trhu či omezení výroby, zneužití dominantního postavení soutěžiteli s výrazným dopadem na širší skupinu spotřebitelů. Do kategorie závažných deliktů spadají jiné horizontální dohody, vertikální dohody o určení cen pro další prodej a o rozdělení trhu a jiná zneužití dominantního postavení. Do poslední kategorie méně závažných patří jiné vertikální dohody menšího významu s omezeným vlivem na spotřebitele, které zasahují malou část relevantního trhu a další méně závazná narušení soutěže. Taktéž Úřad podle dosavadní metodiky Komise

pro ukládání pokut rozlišuje tři kategorie správních deliktů podle délky trvání protisoutěžního jednání: krátkodobá protiprávní jednání (0 až 1 rok), střednědobá (1 rok až 10 let) a dlouhodobá (delší než 10 let).

Toto členění je nezbytným předpokladem pro výpočet základní částky pokuty, která je stanovena Úřadem jako podíl hodnoty prodejů (výchozí podíl), vynásobený koeficientem času. Podíl hodnoty prodejů závisí na stupni závažnosti protisoutěžního jednání, a to v případě velmi závažných deliktů - do 3 %, u závažných - do 1 % hodnoty prodejů a u méně závažných deliktů - do 0,5 % hodnoty prodejů. Velmi významným ukazatelem je také společný tržní podíl všech zúčastněných soutěžitelů, geografické území, na němž k protiprávnímu jednání došlo, a skutečnost, jestli dané jednání bylo realizováno či nikoli. Koeficient času se stanoví úměrně k počtu let trvání deliktu, přičemž v případě deliktu trvajícího méně než rok je roven 1 a v případě deliktu trvajícího 10 a více let je roven 3. Po stanovení základní částky ÚOHS zkoumá, jestli u každého jednotlivého soutěžitele existují přitěžující nebo polehčující okolnosti, které by sloužily k případnému zvýšení nebo snížení pokuty nad úroveň základní částky.

Přitěžujícími okolnostmi, které vedou k navýšení pokuty, jsou zpravidla níže uvedené skutečnosti:

a) účastník zakázané dohody měl ve vztahu k dalším účastníkům vedoucí nebo iniciační roli;

b) účastník se dopustil úmyslného porušení zákona;

c) účastník prováděl jakékoli kroky s cílem donutit jiné soutěžitele účastnit se na jednání narušujícím soutěž;

d) účastník se v minulosti dopustil jednání narušujícího soutěž; za zvlášť přitěžující se považuje, pokud se v minulosti dopustil typově shodného jednání;

e) účastník zavedl jakékoli opatření proti jiným soutěžitelům s cílem posílit praktiky, které představují protiprávní jednání. (Zásady postupu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při stanovování výše pokut podle § 22 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb.)

Polehčující okolnosti na rozdíl od přitěžujících vedou ke snížení základní částky pokuty a patří k nim tyto skutečnosti:

a) účastník byl ve vztahu k dalším účastníkům v pasivní či „následovnické“ roli;

b) spolupráce účastníka s Úřadem významně přispěla k objasnění deliktu;

c) účastník svou účast na protisoutěžním jednání ukončil ještě před zahájením šetření Úřadem, případně bezprostředně po prvním úkonu Úřadu při šetření nebo ve správním řízení či po kontrole provedené Úřadem;

d) účastník řízení porušil zákon nedbalostně;

e) účast účastníka řízení na protisoutěžním jednání byla omezená. (Zásady postupu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při stanovování výše pokut podle § 22 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb.)

Při zohlednění všech přitěžujících a polehčujících okolností může být základní částka navýšena resp. snížena až o 50 %.

3.4 Leniency program

Program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut je obsažen v § 22 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Nově upravený program Leniency vstoupil v platnost v červnu 2007. Program shovívavosti, tzv. program Leniency, používá řada soutěžních úřadů jako nástroj umožňující odhalení utajovaných kartelových dohod. Význam programu spočívá v tom, že soutěžní úřad neuloží pokutu podniku, který sice byl členem kartelu a porušil tedy soutěžní právo, ale umožnil takový kartel odhalit.

Program Leniency je zaměřen především proti horizontálním kartelovým dohodám, zejména tzv. hard-core kartelům (dohoda o cenách, rozdělení trhu, bid rigging), jejichž účastníci pečlivě utajují jakoukoliv informaci o existenci kartelové dohody.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže poprvé přijal v roce 2001 program Leniency, který vycházel z tehdejšího Leniency programu Komise Evropských společenství. Na základě tohoto programu Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vyšetřoval jen několik případů, než se objevila potřeba upravit program takovým způsobem, aby se zvýšila jeho efektivita.

Nový upravený program Leniency („Leniency 2007“) byl vyhlášen v červnu 2007 a vycházel z Modelového programu European Competition Network (ECN) a nového programu Komise. Zásadní změnou upraveného programu je to, že se Leniency 2007 vztahuje pouze na horizontální dohody s vysokou typovou nebezpečností, tzv. jen na hard-core kartely. Další změnou byla kategorizace programu na Leniency typu I a Leniency typu II.

Leniency typu I umožňuje poskytnout žadateli tzv. imunitu, tj. upustit v jeho případě zcela od uložení pokuty. V rámci tohoto typu se dále rozlišuje **Leniency typu IA**, kdy žadatel předloží informace umožňující Úřadu provést předem neohlášené šetření na místě (tzv. dawnraid), a **Leniency typu IB**, kdy žadatel předloží Úřadu informace umožňující prokázání kartelu. Hlavním důvodem pro takové rozdělení byla snaha motivovat účastníky kartelu informovat Úřad o dohodě, o které soutěžní úřad neměl žádné informace, případně měl informace natolik nedostatečné, že mu neumožnily ani provést šetření na místě. Leniency typu IA má přednost před Leniency typu IB, tedy pokud jeden účastník kartelu předloží Úřadu informace potřebné pro provedení šetření na místě (Leniency typu IA), nemůže ho další kartelista „přebít“ informacemi dle Leniency IB.

V případě využití **Leniency typu II** bude žadateli uložena nižší pokuta, než jaká by mu mohla být za účast v kartelu uložena, a to za podmínky, že poskytne Úřadu informace představující významnou přidanou hodnotu (significant added value) pro vyšetřovaný případ. Tedy Leniency typu II motivuje účastníky kartelu, aby sdíleli Úřadu doplňkové informace, které se následně použijí pro posouzení případu v celém rozsahu. Zatímco Leniency typu I může být ze své podstaty užita jen vůči prvnímu žadateli, v případě Leniency typu II předkládat doplňkové informace může i více kartelistů. Pořadí má nicméně význam pro snížení výše pokuty – u prvního žadatele bude pokuta snížena až o 50 %, u druhého nejvíce o 30 % a u dalších žadatelů nanejvýš o 20 %.

Leniency 2007 podrobně vymezuje podmínky, které musí žadatelé o Leniency splnit vedle předložení informací. První a základní z nich je úplná spolupráce s Úřadem po celou dobu řízení, se kterou souvisí zákaz ničit, případně padělat dokumenty a další možné důkazy vztahující se k předmětnému kartelu. Žadatel rovněž nesmí o svém záměru podat žádost o Leniency, ani o vlastním podání žádosti a o jejím obsahu nikoho informovat (s výjimkou jiných národních soutěžních úřadů), neboť by tím mohlo být ohroženo vyšetřování. Důležitou podmínkou je, že výhod programu Leniency může využít jen takový účastník kartelu, který nebyl jeho iniciátorem, nečinil na ostatní jeho účastníky nátlak, aby se připojili nebo aby v kartelu setrvali, a neměl v jeho rámci vedoucí roli. Má se tak předejít zneužívání tohoto institutu, které by v extrémním případu mohlo vést např. k tomu, že by se určitý soutěžitel zbavil svých konkurentů tím, že by je přiměl k uzavření zakázané dohody a vzápětí je „udal" Úřadu. Žadatel o aplikaci programu Leniency musí konečně nejpozději současně s podáním žádosti svou účast na kartelu ukončit.

Žádost o aplikaci programu Leniency se může podat jen osoba oprávněná jednat jménem žadatele, případně jej zastupovat. Přijetí žádosti Úřad písemně potvrdí. V případě Leniency typu I je možné obrátit se na Úřad nejprve s žádostí v hypotetické podobě. Ta umožňuje zachovat anonymitu účastníků dohody (na Úřad se tak bude zásadně obracet právní zástupce žadatele) a nevyžaduje předložení důkazů, ale jen jejich charakteristiku; je však důležité vymezit relevantní trh a dobu trvání dohody. Na základě takto předložených informací pak Úřad poskytne neformální zhodnocení, zda by žádost mohla podmínky pro splnění aplikace Leniency typu I splňovat.

U Leniency typu I existuje možnosti „rezervovat" si pořadí v případě, že určitý soutěžitel rozhodne žádost podat, nemá však aktuálně k dispozici veškeré nezbytné podklady a obává se, že ho se žádostí „předběhne" jiný kartelista (žádost o tzv. marker). Žádost tak může obsahovat jen základní, ale jednoznačnou identifikaci předmětné dohody, přičemž na lhůtě dodání veškerých dalších podkladů se žadatel může dohodnout s Úřadem.

O přijetí žádosti bude Úřad vydávat potvrzení, na kterém uvede nejen datum, ale s ohledem na důležitost pořadí, v jakém se žadatel na Úřad obrátil, i čas jejího obdržení. Po předběžném vyhodnocení předložených podkladů pak Úřad žadatele předběžně informuje, zda podmínky pro aplikaci Leniency splňuje či nikoliv; pokud ne, může žadatel požadovat navrácení předaných dokumentů. Konečné zhodnocení, zda jsou všechny podmínky programu splněny, Úřad provede až v rámci konečného rozhodnutí ve věci.

3.5 Významné případy porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže

Kartel výrobců PISU

Nejvýznamnějším případem zakázané dohody je kartel výrobců plynem izolovaného spínacího ústrojí (PISU). Šlo o tzv. bid rigging, kdy se účastníci řízení mezi sebou

vzájemně domlouvali na tom, kdo nabídne jakou cenu těchto výrobků, aby pak došlo k přidělení zakázky předem dohodnuté společnosti, respektive, která společnost se bude o zakázku vůbec ucházet. ÚOHS zahájil řízení s účastníky v srpnu 2006 na základě podání společnosti ABB relevantních důkazů o existenci zakázané kartelové dohody. Této společnosti byla proto pokuta v rámci leniency programu prominuta. Na uzavření tohoto kartelu se zúčastnilo celkem 16 společností a verdikt o existenci kartelové dohody byl potvrzen rozhodnutím ze dne 26. dubna 2007. Úřad uložil účastníkům řízení rekordní pokutu ve výši 941 881 mil. Kč.

Sankcionované společnosti:

Zdroj: https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html

ALSTOM (Société Anonyme)	85 581 000,- Kč
AREVA T&D SA	69 552 000,- Kč
AREVA T&D AG	58 926 000,- Kč
AREVA T&D Holding SA	28 000 000,- Kč, ve 2. stupni sníženo na 10 mil. Kč
Fuji Electric Holdings Co., Ltd.	44 408 000,- Kč
Fuji Electric Systems Co., Ltd.	44 408 000,- Kč
Hitachi Ltd.	54 600 000,- Kč
Hitachi Europe Limited	54 600 000,- Kč
Japan AE Power Systems Corporation	44 408 000,- Kč
Mitsubishi Electric Corporation	75 348 000,- Kč
Toshiba Corporation	70 762 000,- Kč
Siemens AG	126 588 000,- Kč, ve 2. stupni sníženo na 107 248 mil. Kč
Siemens Aktiengesellschaft Österreich	88 816 000,- Kč
VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co KEG	44 408 000,- Kč
Siemens Transmission and Distribution Limited	44 408 000,- Kč
Nuova Magrini Galileo S.p.A.	44 408 000,- Kč
Celkem	1. stupeň **979 221.000** Kč 2. stupeň **941 881.000** Kč

Avšak rozhodnutí bylo zrušeno v červnu 2008 Krajským soudem v Brně. ÚOHS podal kasační stížnost, které Nejvyšší správní soud v dubnu 2009 vyhověl. V prosinci 2009 Krajský soud položil předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie. SDEU rozhodl v lednu 2012, že sankcionování kartelu za jeho působení v ČR v období před vstupem do Evropské unie a jeho současné potrestání Evropskou komisí za dopady v rámci EU není v rozporu se zásadou ne bis in idem. V červnu 2012 Krajský soud v Brně opět zrušil rozhodnutí ÚOHS, a to z důvodu nedostatečného odůvodnění individuální deliktní odpovědnosti v rámci jednotlivých skupin. V prosinci 2015 bylo

řízení definitivně zastaveno kvůli uplynutí lhůty pro uložení pokuty. (ÚOHS. Přehled nejvyšších pokut uložených za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže. [online])

Kartel na trhu barevných obrazovek

V listopadu 2010 ÚOHS vydal rozhodnutí o existenci zakázané kartelové dohody na trhu barevných obrazovek CPT pro televizory v letech 1998-2004. Účastníky daného řízení byly společnosti Samsung SDI Co., Ltd., Chunghwa Picture Tubes, Ltd., Koninklijke Philips Electronics N.V., Technicolor S.A., Panasonic Corporation, MT Picture Display Co., Ltd., Toshiba Corporation a LG Electronics, Inc. Společnost Samsung jako první podala žádost o aplikaci programu leniency, a proto této společnosti byla pokuta prominuta. Další společností, která také využila program shovívavosti, byla společnost Chungwa Picture Tubes, které byla snížena sankce o 50 %. U společností Philips a LG Electronics nemohla být sankce uložena, neboť již uplynula zákonná lhůta pro její uložení (tyto společnosti neplnily inkriminovanou dohodu po 1.7.2001).

Výše pokut pro jenotlivé soutěžitele:

Chunghwa Picture Tubes, Ltd.	6 400 000,- Kč
Technicolor S.A.	13 858 000,- Kč
Panasonic Corporation	10 373 000,- Kč
MT Picture Display Co., Ltd.	9 430 000,- Kč
Toshiba Corporation	11 726 000,- Kč
Celkem	51 787 000,- Kč

Zdroj: : https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html

Kartel na trhu pracích prášků

V únoru 2011 ÚOHS vydal rozhodnutí o kartelové dohodě na trhu pracích prášků, aviváží a prostředků na ruční mytí nádobí. Podle Úřadu firmy koordinovaly svůj postup při stanovení cen v letech 2000 až 2004. Reckit Benckiser se kartelu účastnil do roku 2002. ÚOHS kvalifikoval daný kartel jako zakázanou dohodu o přímém a nepřímém určení cen, popřípadě jiných obchodních podmínek. V rámci leniency programu byla společnosti Henkel pokuta prominuta, společnosti Procter&Gamble byla uložena pokuta ve výši 23 778 000 Kč a společnosti Reckitt Benckiser ve výši 5 496 000 Kč. Celková výše uložené pokuty činila 29 274 000 Kč.

3.6 Analýza kartelové dohody v oblasti odpadového hospodářství

V této části bakalářské práce zaměřím pozornost na analýzu chování jednotlivých účastníků řízení při podezření na uzavření zakázané kartelové dohody narušující hospodářskou soutěž. Úřad zahájil dané řízení z vlastního podnětu dne 14.9.2010 dle

§ 46 zákona č. 500/2004 Sb. správní řízení vedené pod sp. zn. S346/2010/KD ve věci možného porušení § 3 odst. 1 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění platném do 30. 6. 2001, resp. § 3 odst. 1 zákona. Možné porušení zákona spatřoval Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v jednání ve vzájemné shodě účastníků, která se týkala rozdělení zákazníků na trhu nakládání s odpady a trhu údržby komunikace na území České republiky, a to v období nejméně od počátku roku 2008.

Následující podkapitoly se budou věnovány podrobné analýze chování účastníků zakázané kartelové dohody před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, průběhu řízení a následného uložení pokuty soutěžitelům.

3.6.1 Účastníci

.A.S.A., spol. s.r.o. – dnes FCC Česká republika

Společnost .A.S.A. byla původně založena v roce 1988 v Rakousku a postupem času se stala jednou z nejperspektivnějších evropských firem, zabývajících se nakládáním s odpady a poskytováním komunálních služeb.

Společnost .A.S.A. působí na českém trhu od roku 1992. V současné době došlo ke změně obchodního názvu společnosti, která proběhla 1.2.2016, z důvodu sjednocení názvu a loga společnosti na celoevropském trhu. Dřívější název společnosti – .A.S.A., spol. s.r.o. se změnil na stávající FCC Česká republika, s.r.o. Společnost se také prezentuje novým logem FCC Environment.

V současné době tvoří skupinu FCC v ČR 20 samostatných ekonomických subjektů. FCC v ČR je prostřednictvím společnosti .A.S.A. International Environmental Services GmbH součástí nadnárodní skupiny FCC Group, jejímž lídrem je španělská společnost FOMENTO DE CONSTRUCCIONES Y CONTRATAS, S.A. (FCC). (FCC Environment. FCC – poskytovatel služeb odpadového hospodářství ve střední a jihovýchodní Evropě. [online].)

Společnost nabízí své služby v oblasti ekologického poradenství a v oblasti komunálních služeb, jako např. projektování, zřizování, výstavba a provozování zařízení pro nakládání s odpady; svoz, separace a recyklace odpadů; projektování a provozování komplexního odpadového hospodářství; čištění a zimní údržba komunikací a výroba alternativních paliv; výsadba a údržba veřejné zeleně aj.

Obr. 2 Původní logo společnosti .A.S.A., spol. s.r.o.

Zdroj: www.zemelidi.cz

Obr. 3 Současné logo společnosti FCC Česká republika, s.r.o.

Zdroj: http://www.fcc-group.eu/

van Gansewinkel, a.s..

Společnost van Gansewinkel, a.s. pod vedením obchodní firmy ELIO spol. s.r.o. začala působit v České republice od 31.10.1995 a byla součástí mezinárodní skupiny Van Gansewinkel Groep, přičemž jejím jediným akcionářem je společnost Van Gansewinkel International B.V. se sídlem v Nizozemském království. V současné době společnost již nepůsobí na území ČR jako samostatná firma, jelikož v květnu 2015 došlo k prodeji 100 % akcií společnosti van Gansewinkel, a.s.. Toto rozhodnutí schválil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a tím potvrdil, že jediným akcionářem společnosti se stává AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o..

Komplexní nabídka služeb v oblasti odpadkového hospodářství dřívější společnosti van Gansewinkel, a.s. zahrnovala logistiku sběru odpadu, svoz a likvidaci odpadu, ekologické poradenství. Dále působila jako poskytovatel technických služeb, a to především údržby a oprav komunikací, údržby a oprav veřejného osvětlení, údržby zeleně a služeb v oblasti vodního hospodářství.

Obr. 4 Logo společnosti van Gansewinkel, a.s.

Zdroj: https://outoftheinkwell.wordpress.com/2012/12/28/the-winning-laugh/van-gansewinkel-logo/

AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o.

Společnost AVE CZ odpadové hospodářství s. r. o. působí na území České republiky od roku 1993. V roce 2004 byla společnost převzata společností Energie AG Oberösterreich Umwelt GmbH se sídlem v Rakouské republice, čímž se stala součástí skupiny AVE Gruppe. Současně došlo ke změně názvu obchodní firmy na AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o. Na trhu služeb odpadového hospodářství a nakládání s odpady se společnost zabývá komunálními službami, službami pro průmyslové podniky, sanací starých ekologických zátěží a facility managementem.

Konkrétními činnostmi, které vykonává AVE CZ, jsou svoz a odstraňování komunálního, živnostenského a nebezpečného odpadu, zpracování druhotných surovin, sanace starých ekologických zátěží, poradenská činnost v oblasti nakládání s odpady, facility management. Společnost také poskytuje technické služby, a to jsou zejména letní čištění a zimní údržba komunikací, čištění průmyslových provozu, údržba městské zeleně.

Obr. 5 Logo společnosti AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o.

Zdroj: http://www.ave.cz/cs/o-spolecnosti

SITA CZ a.s.

Společnost SITA byla zapsána do obchodního rejstříku dne 19.1.1998 a je součástí mezinárodního koncernu SUEZ Environnement Holding BE, jehož sídlo se nachází v Belgiském království. V roce 2001 došlo ke změně obchodního názvu firmy na SITA CZ s.r.o. a následně v roce 2004 společnost změnila svou právní formu na akciovou společnost.

Společnost poskytuje ekologické a bezpečné služby zpracování odpadů jak pro firmy a průmyslové podniky, tak i pro města a obce. Mezi hlavní činnosti, které SITA CZ nabízí, patří kompletní outsourcing odpadového hospodářství, svoz průmyslového a komunálního odpadu, výkup a zpracování druhotných surovin, svoz a odstraňování vedlejších živočišných produktů, prodej ekologických prostředků aj.

Obr. 6 Logo společnosti SITA CZ a.s.

Zdroj: http://www.gate2biotech.cz/biotechnologie-firmy/sita-cz-as/

3.6.2 Relevantní trh

Podle § 2 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. relevantním trhem je "trh zboží, které je z hlediska charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území". Relevantní trh se vymezuje z hlediska věcného, teritoriálního a časového. Jednání účastníků daného řízení se týkala dvou oblastí, a to oblasti nakládání s odpady a oblasti údržby komunikací.

Vymezení trhu v oblasti nakládání s odpady

Nejprve se zaměříme na věcné vymezení trhu v oblasti nakládání s odpady. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže stanovil, že dotčený relevantní trh z věcného hlediska zahrnuje veškeré činnosti týkající se všech druhů odpadů, tj. komplexní služby v celé oblasti nakládání s odpady, včetně svozu a likvidace odpadů.

Z teritoriálního hlediska za relevantní trh bylo považováno území celé České republiky a celkový tržní celostátní podíl účastníků řízení dosahoval ve sledovaném období cca 20 až 20 %. Jelikož všechny výše uvedené společnosti patří k největším a nejvýznamnějším subjektům na vymezeném relevantním trhu, považoval Úřad tento odhadovaný podíl za odpovídající a tím pádem stanovil daný delikt jako velmi závažný.

Vymezení trhu v oblasti údržby komunikací

Jako druhý dotčený relevantní trh vymezil Úřad trh údržby komunikací, který zahrnuje veškeré činnosti týkající se komunikací v zimním a letním období, tj. komplexní služby v celé oblasti údržby komunikací.

Z teritoriálního hlediska za relevantní trh bylo taktéž považováno území celé České republiky a souhrnný podíl účastníků ASA a AVE CZ na trhu údržby komunikací pohyboval ve sledovaném období na úrovni cca 2 až 4 %. Úřad považoval tento podíl za odpovídající a stanovil, že není celkový tržní podíl účastníků rozhodný pro právní posouzení těchto jednání.

3.6.3 Vzájemná kooperace mezi účastníky kartelové dohody

Uvedení účastníci řízení poskytovali svým zákazníkům komplexní služby v oblasti odpadového hospodářství a v oblasti údržby komunikací. Podle skutečností zjištěných Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže mezi těmito soutěžiteli docházelo k pravidelným kontaktům, zejména se jednalo o kontakty při dojednávání subdodávek, možností vzájemného svozu odpadu na skládky, přeprodávání odpadu atd. Tyto pravidelné kontakty měly podobu emailů, telefonických rozhovorů a faxů, avšak šlo o dvoustranné kontakty mezi účastníky ASA - AVE, ASA - SITA, ASA - van Gansewinkel, SITA - van Gansewinkel a AVE - van Gansewinkel.

Spolupráce ve výše uvedených dvojicích se týkala především koordinace postupu ohledně zákazníků, která spočívala v podávání, příp. vzájemném nepodávání krycích nabídek do výběrových řízení v oblasti odpadového hospodářství.
Z důkazů zjištěných Úřadem bylo prokázáno, že:

1. soutěžitelé ASA a AVE spolupracovali v oblasti odpadového hospodářství a v oblasti údržby komunikací již v období od 6. 8. 2007 nejméně do 26. 5. 2011. Nicméně nebylo prokázáno, že by k užší spolupráci v oblasti údržby komunikací docházelo na území celé České republiky.
2. Mezi soutěžiteli ASA a SITA došlo k realizaci užší spolupráce v oblasti odpadového hospodářství v období od 19.2. 2010 nejméně do 26. 10. 2010.
3. Soutěžitelé ASA a van Gansewinkel vzájemně spolupracovali v oblasti odpadového hospodářství v období od 31.10. 2009 nejméně do 8. 9. 2010.
4. Účastníci řízení SITA a AVE koordinovali užší spolupráci v oblasti odpadového hospodářství v období nejpozději od počátku roku 2009 nejméně do 1. 2. 2010.

5. Mezi soutěžiteli SITA a van Gansewinkel došlo k realizaci užší spolupráce v oblasti odpadového hospodářství v období nejpozději od 11. 11. 2008 nejméně do 14. 4. 2010
6. Účastníci řízení van Gansewinkel a AVE úzce spolupracovali v oblasti odpadového hospodářství v období nejpozději od 2. 10. 2009 nejméně do 8. 9. 2010

3.6.4 Právní posouzení Úřadu

Podle zjištěných skutečností Úřad pro ochranu hospodářské soutěže uvedl, že v daném případě došlo k uzavření šesti dvoustranných dohod o rozdělení zákazníků na vymezených relevantních trzích, a to mezi soutěžiteli ASA - AVE, ASA - van Gansewinkel, ASA - SITA, AVE - SITA, AVE - van Gansewilkel a SITA - van Gansewinkel. Všechny uvedené dohody byly považovány Úřadem jako dohody zakázané podle § 3 odst. 1 zákona. Užší spolupráce ve formě jednání ve vzájemné shodě v rámci jednotlivých dvojic účastníků řízení představovala jeden trvající delikt. Jelikož se jedná o horizontální dohodu o rozdělení trhu a o veřejných zakázkách (bid riggind), u které není nezbytné prokazovat účinek, že narušila nebo mohla narušit hospodářskou soutěž, neboť je zřejmé, že jejím samotným uzavřením dochází ke splnění materiální podmínky narušení hospodářské soutěže, daná dohoda spadá do kategorie dohod s "tvrdým jádrem" (hard-core restrictions), proto daná dohoda nemůže být vyňata ze zákazu na základě aplikací pravidla "de minimis", a taktéž nesplňuje podmínky pro uplatnění ani jedné z blokových výjimek přijatých na základě nařízení Evropské komise nebo Rady Evropské Unie. Úřad neshledal dostatečné informace o tom, jestli jednání výše uvedených soutěžitelů přímo nebo nepřímo, skutečně či potenciálně mohlo ovlivnit obchod mezi členskými státy EU, proto nebylo možné aplikovat na jednání účastníků řízení článek 101 SFEU.

3.6.5 Analýza chování účastníků

Toto řízení bylo ukončeno procedurou narovnání, cílem které je urychlení správního řízení a co nejrychlejší obnova účinné hospodářské soutěže, a proto ÚOHS vydal stručné rozhodnutí ve věci, ve kterém uvedl shrnutí skutkového stavu a odkazy na hlavní důkazy, o které se opíral, jakož i jeho právní hodnocení, a v němž snížil pokutu jednotlivým účastníkům řízení o 20 %. Rozhodnutí vydané Úřadem je velice stručné pro účely hlubší analýzy chování účastníků řízení, přesto však se pokusím shrnout hlavní důvody, které mohly podněcovat ukázané podniky ke spáchání protisoutěžního deliktu.

Transparentnost trhu v oblasti odpadového hospodářství

Transparentností trhu rozumíme dobrou informovanost všech kupujících a prodávajících o současném vývoji na trhu, kteří jsou zároveň schopni rychle reagovat jak na změny cen, tak i na posuny v ostatních tržních podmínkách. O českém odpadovém hospodářství oficiálně nejsou dostupná téměř žádná čísla, avšak společnosti jsou dobře informovány o přibližných obratech svých největších

konkurentů v odvětví, a proto jsou schopny předpovědět obraty zbývajících konkurentů. Jak uvedl v rozhovoru vedoucí skupiny projektů .A.S.A., s.r.o. Ing. Jindřich Kalivoda v roce 2008, celý trh odpadového hospodářství představuje řádově 25 miliard korun ročního obratu. Z toho se dají odvozovat s určitou mírou přesnosti i procentuální podíly jednotlivých firem. Je možné, že jiné firmy došly k odlišným číslům, ale řádové rozdíly by tam být neměly. (Odpady. V odpadovém hospodářství nastává technologický boj. [online]) Můžeme tedy považovat odvětví odpadového hospodářství za celkem transparentní trh, a že účastníci řízení mohli snadno zjistit, zda v rámci uzavřených bilaterálních dohod byly druhou stranou dodrženy předem stanovené podmínky či nikoli. Jednotliví soutěžitelé koordinovali postup vůči zákazníkům, který se projevoval v podávání tzv. krycích nabídek do výběrových řízení (předložení nabídky, jejímž cílem nebylo zakázku získat, ale pouze vytvořit dojem, že soutěž o zakázku probíhá) a zároveň neoslovováním zákazníků konkurence poptávajících služby odpadového hospodářství.

Existující překážky vstupu na trh

Hlavními překážkami vstupu na trh nakládání s odpady jsou:

- **náročné technické normy**, které provozovatelé zařízení k odstraňování odpadů jsou povinni ze zákona č. 185/2001 Sb. dodržovat - např. zabezpečit po ukončení provozu skládky její asanaci, rekultivaci a následnou péči a zamezit negativnímu vlivu skládky na životní prostředí, archivovat evidenci uložených odpadů po celou dobu provozu skládky atd.
- **omezený přístup ke vstupním zdrojům** - v případě provozu spalovny v určitém regionu existuje možnost, že pouze podnik s dominantním postavením na relevantním trhu se bude zabývat sběrem, přenosem a dalším využíváním odpadů a tím nezůstane žádná možnost, aby se daný odpad stal předmětem další nabídky a poptávky na lokálních trzích. Takové chování by mohlo mít likvidační účinek pro malé a střední podniky působící na trhu nakládání s odpady, jejich recyklaci a dalšího využití a následně to by se projevilo na úrovni regionální zaměstnanosti. V důsledku to může vést k tomu, že centralizované spalovny mohou porušit účinné fungování hospodářské soutěže. Proto Úřad uvedl, že likvidace odpadů ve spalovnách má negativní dopad jak na životní prostředí, tak i na efektivní hospodářskou soutěž na relevantním trhu.
- **vysoké náklady spojené s provozem zařízení a závislost na dotacích** - i když ceny na likvidaci odpadů na skládkách jsou šestkrát nižší oproti cenám při spalování odpadů, tato situace je v rozporu se strategií EU zaměřující se především na opakované použití a recyklaci materiálů. V roce 2012 byl projekt spalovny za 5 miliard Kč v Karviné zastaven v návaznosti na rozhodnutí Evropské komise poskytnout pouze 20 %, zatímco investor spoléhal na 40 %. Z tohoto případu lze vidět, že financování projektu bylo silně závislé na veřejné podpoře, chybějící peníze by musely být získány neúměrným zdražením likvidace komunálního odpadu s přímým dopadem na města a potažmo občany Moravskoslezského kraje, což by bylo nepřípustné. Za

současných tržních podmínek je poskytnutí dotace nezbytným předpokladem pro výstavbu moderní spalovny, a jejich konstrukce není tedy ekonomicky výhodná.

Uvedené bariéry vstupu brání rozvoji konkurence na trhu nakládání s odpady a přispívají ke vzniku zakázaných kartelových dohod, které jsou při podmínce omezené konkurence velmi výhodné pro účastníky kartelu.

Konkurence v odvětví

Jak již bylo zmíněno výše, o českém odpadovém hospodářství nejsou dostupná žádná data, jelikož velký počet firem působící na trhu odmítl poskytnout Ministerstvu životního prostředí údaje o jimi dosažených ročních obratech. Největším problémem při zjišťování těchto údajů je to, že obrat nelze zjistit prostým nasčítáním hodnot u skupin společností, protože výsledky musí být konsolidovány (tj. očištěny od vzájemné fakturace). To by byl velice zdlouhavý a obtížný proces, ale Úřad pro ochranu hospodářské soutěže uvedl, že v daném případě podíl uvedených účastníků řízení na konci roku 2012 byl v rozmezí 20 až 25 %. Tento podíl byl Úřadem považován za odpovídající vzhledem k tomu, že účastníci řízení patří k největším subjektům působícím v oblasti odpadkového hospodářství. A je tedy zřejmé, že soutěžitelé, kteří se zúčastnili uzavření této dohody vzhledem k jejich velikosti, kapitálové síle, hustotě provozoven a celkové nabídce služeb jednali ve vzájemné shodě za účelem snížení rizika spojeného s nejistotou získání budoucích zakázek. Za další konkurenty uvedených soutěžitelů můžeme považovat firmy Marius Pedersen, Pražské služby, Rumpold, Komwag, Purum, Compag, OZO Ostrava, Becker Bohemia, AMT Příbram a další.

Charakter poskytovaných služeb

Služby poskytované vyšetřovanými soutěžiteli působící na trhu nakládání s odpady nelze nahradit jinou alternativou, tedy k dané službě neexistuje žádný subsitut, kterým by ji spotřebitel nahradil. V tom případě spotřebitelé nemohou reagovat na změny cen, a proto pro účastníky tohoto řízení bylo výhodnější uzavřít zakázanou dohodu za účelem snadnější regulace cenové hladiny a následného dosažení vyšších výnosů ze vzájemné kooperace.

Vývoj technologických postupů v odvětví

V současné době firmy se neustále snaží vyvíjet nové technologické projekty v oblasti odpadového hospodářství, které by vedly ke snížení množství odpadů ukládaných na skládku, omezování biologických rozložitelných komunálních odpadů, zvyšování podílu využití odpadů a snížení nákladů na tuto činnost, avšak reálný trend v České republice je obrácený – odpady se skládkují stále více. Hlavním důvodem je to, že výstavba jakékoliv nové technologie v oblasti odpadů naráží vždy na velký odpor nejen veřejnosti, ale i odborně dobře vybavených skupin, které umí prakticky zastavit jakýkoliv projekt. Z toho lze předpokládat, že žádný z účastníků řízení nevlastní know-how, pomocí kterého by získal silnější postavení na trhu vůči ostatním

soutěžitelům a zároveň by tím porušil koordinaci soutěžního jednání soutěžitelů. Proto je možné usuzovat, že tato podmínka motivovala účastníky řízení k uzavření zakázané kartelové dohody.

Elasticita poptávky

Jak již bylo zmíněno výše, ke službám, které nabízejí společnosti, působící na trhu nakládání s odpady neexistuje žádná alternativa, tedy spotřebitel není schopen ji nahradit službou jinou. Zároveň podle § 10 zákona č. 185/2001 Sb. každý subjekt *„má při své činnosti nebo v rozsahu své působnosti povinnost předcházet vzniku odpadů, omezovat jejich množství a nebezpečné vlastnosti; odpady, jejichž vzniku nelze zabránit, musí být využity, případně odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví a životní prostředí"*. (Zákon č. 185/2001 Sb., § 10) Z toho plyne, že daná služba je nezbytná a její využití je obtížné odložit. Z těchto důvodů lze předpokládat, že poptávka po službách v oblasti odpadového hospodářství je méně pružná. Elasticita poptávky má vliv na celkové výdaje spotřebitelů, tím pádem ovlivňuje i příjmy prodávajících, zejména zvýšení ceny při nepružné poptávce povede ke zvýšení výdajů spotřebitelů a ke zvýšení příjmů prodejců. Ve svém důsledku méně pružná poptávka tvoří další podmínky pro uzavření zakázané kartelové dohody, jejíž účastníci by dosahovali vyšších zisků bez obav ohledně snížení poptávaného množství.

Pravidelnost a frekvence zakázek

V daném případě koordinace postupu podávání veřejných nabídek účastníky kartelové dohody spočívala v tom, že všichni uchazeči o veřejnou nabídku se před jejím podáním vůči zadavateli dohodli, že si nebudou konkurovat a při podávání nabídky se budou postupně střídat tak, aby zakázky byly rozdělovány mezi všechny tyto soutěžitele. Existenci dohody bid rigging mezi těmito soutěžiteli nasvědčovaly skutečnosti, že veřejné soutěže se zúčastnil omezený počet zájemců, zatímco neúčast ostatních byla předem zřejmá, dalšími indikátory mohlo být pravidelné střídání vítězů a podobné rysy ve formulářích a dokumentech předkládaných samostatně jednotlivými účastníky. Výsledkem takové dohody pak bylo narušení principu zadávání veřejných zakázek. Zároveň je český trh nakládání s odpady homogenní, s omezeným počtem soutěžitelů a služba, kterou nabízejí společnosti na daném trhu, nemá blízké substituty, což také slouží jako další podmínka pro uzavření zakázané kartelové dohody.

Vliv průmyslových sdružení

Největším sdružením podnikatelských subjektů působících na českém trhu nakládání s odpady je Česká asociace odpadového hospodářství. Daná asociace působí již 17 let a sdružuje více než 85 společností na území České republiky. K obecným cílům ČAOH patří: poskytování podpory členům asociace v jejich sféře činnosti při aplikaci vysokého technického standardu, zastupování společných zájmů subjektů působících na trhu nakládání s odpady ve vztahu k úřadům, komorám a ostatním soukromým a veřejnoprávním institucím, aktivní spolupráce na tvorbě právních předpisů, které

ovlivňují podnikání v oblasti nakládání s odpady a pomoc úspěšnému podnikání členů. Účastníci řízení společnosti .A.S.A., spol. s.r.o. a AVE CZ jsou taktéž členy České asociace odpadového hospodářství. Avšak v rámci řízení nebylo prokázáno, že členství daných společností v ČAOH měla vliv na uzavřenou kartelovou dohodu. I když na základě délky trvání dvoustranné dohody mezi těmito dvěma společnostmi lze předpokládat, že docházelo k pravidelnějšímu kontaktu, který ve svém důsledku mohl zjednodušit proces koordinace soutěžního jednání těchto soutěžitelů na trhu odpadového hospodářství.

3.6.6 Výše uložených pokut

Podle § 22 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. Úřad může soutěžitelům uložit pokutu do výše 10 000 000 Kč nebo do výše 10 % z čistého obratu dosaženého za poslední ukončený kalendářní rok, jestliže úmyslně nebo z nedbalosti porušili zákazy stanovené v § 3 odst. 1. zákona. Při rozhodování o výši pokuty Úřad přihlédne zejména k závažnosti, případnému opakování a délce trvání porušování tohoto zákona. Při stanovení konkrétní výše pokut jednotlivým účastníkům řízení Úřad postupoval dle pravidel obsažených v dokumentu „Zásady postupu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže při stanovování výše pokut podle § 22 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění".

Při stanovování pokuty byl zohledněn celkový čistý obrat účastníků dosažený za poslední ukončené účetní období, přičemž Úřad zkontroloval, zda stanovená částka pokuty nepřesahuje 10 % z tohoto obratu a není likvidační pro společnosti.

Podle rozhodnutí Úřadu posuzovaný delikt spadá do kategorie nejzávažnějších forem zakázaných dohody a představuje kartelovou dohodu s tvrdým jádrem (hard-core). Proto Úřad použil pro výpočet výchozího podílu pokuty maximální možný koeficient závažnosti, který je v tomto případě roven 3 %.

Společnosti .A.S.A. a AVE CZ podaly žádost o aplikaci Leniency programu a splnily všechny stanovené podmínky. Úřad snížil stanovenou částku pokuty o 50 % společnosti .A.S.A, protože tato společnost jako první Úřadu předložila informace a důkazy představující významnou přidanou hodnotu ve smyslu Leniency programu a současně splnila veškeré podmínky stanovené Leniency programem pro snížení pokuty. Program Leniency využila zároveň společnost AVE CZ, která jako druhá Úřadu předložila další informace ohledně zakázané kartelové dohody. Vzhledem k tomu Úřad snížil částku pokuty o 30 % společnosti AVE CZ.

Dané řízení bylo ukončení procedurou narovnání. Všichni soutěžitelé vydali svůj souhlas ukončit řízení narovnáním s Úřadem a dne 14. 11. 2012 obdržel Úřad závěrečné návrhy narovnání od všech účastníků řízení, ve kterých za účelem narovnání uznali právní a skutkové závěry Úřadu popsané ve sdělení výhrad a současně akceptovali výši pokuty indikovanou Úřadem. (S 346/2010). Pokuty uložené Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže pro jednotlivé účastníky řízení uvádí následující tabulky:

Tab. 1 Pokuty uložené Úřadem pro společnosti .A.S.A.., spol. s.r.o. a AVE CZ odpadové hospodářství, s.r.o.

	.A.S.A., spol. s.r.o.	**AVE CZ odpadové hospodářství, s.r.o.**
Čistý obrat za rok 2011	3,5 - 4 mld. Kč	3 - 3,5 mld. Kč
10 % čistého obratu	350 - 400 mln. Kč	300 - 350 mln. Kč
Základní částka pokuty	57 831 074,00	67 641 836,00
Přitěžující okolnost (10 %)	2 891 553,70	6 764 183,60
Pokuta po zohlednění přitěžující okolnosti	60 722 627,70	74 406 019,60
Leniency žádost	30 361 313,85	22 321 805,88
Pokuta po zohlednění Leniency žádosti	30 361 313,85	52 084 213,72
Procedura narovnání (20 %)	6 072 262,77	10 416 842,74
Výsledná částka	24 289 051,08	41 667 370,98
Výsledná částka po zaokrouhlení	**24 289 000,00**	**41 667 000,00**

Tab. 2 Pokuty uložené Úřadem pro společnosti SITA CZ, a.s. a van Gansewinkel, a.s.

	SITA CZ, a.s.	**van Gansewinkel, a.s.**
Čistý obrat za rok 2011 (SITA) a za rok 2010 (VGW)	1 - 1,5 mld. Kč	0,5 - 1 mld. Kč
10 % čistého obratu	100 - 150 mln. Kč	50 - 100 mln. Kč
Základní částka pokuty	22 446 919,00	12 352 390,00
Přitěžující okolnost (10 %)	2 244 691,90	1 235 239,00
Pokuta po zohlednění přitěžující okolnosti	24 691 610,90	13 587 629,00
Procedura narovnání (20 %)	4 938 322,18	2 717 525,80
Výsledná částka	19 753 288,72	10 870 103,20
Výsledná částka po zaokrouhlení	**19 753 000,00**	**10 870 100,00**

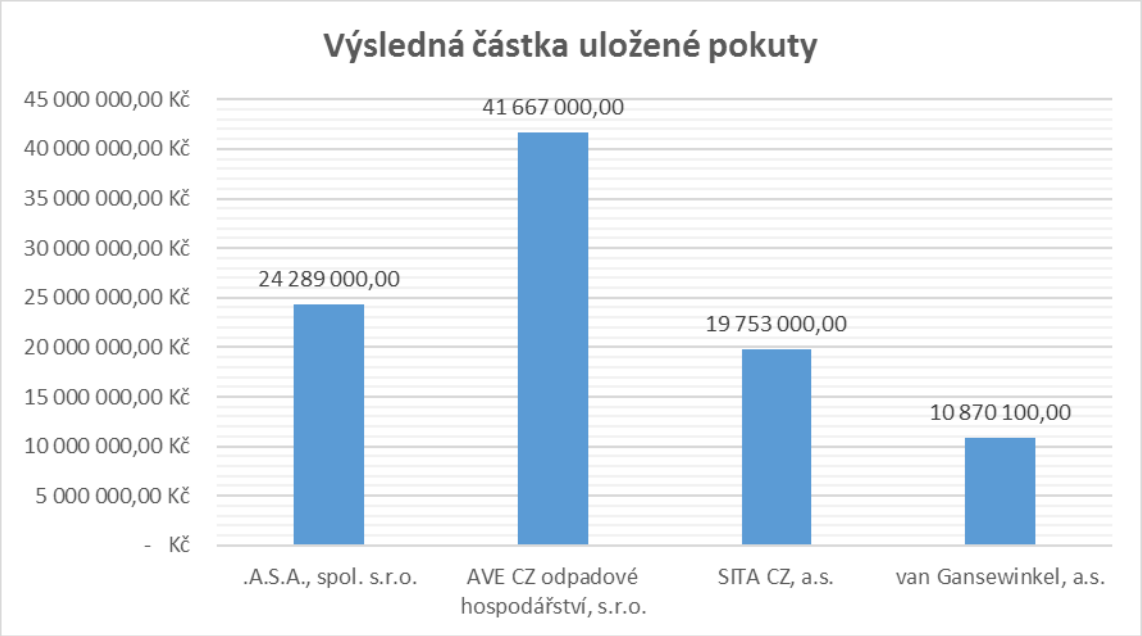

Obr. 7 Výsledné částky uložených pokut za narušení hospodářské soutěže

Z uvedených tabulek lze vidět, že výše skutečně uložených pokut se liší od výší maximálních možných pokut, které by společnosti mohly dostat za uskutečněné protiprávní jednání. V případě společnosti .A.S.A., spol. s.r.o. se maximální možná pokuta pohybovala v rozmezí 350 - 400 milionů Kč, ale pomocí aplikace Leniency programu a procedury narovnání výsledná částka činí 24 289 000 Kč. Jakou část maximální možné pokuty jednotlivé skutečně uložené sankce představovaly, uvede další tabulka.

Tab. 3 Poměrná část skutečně uložené pokuty vůči maximální možné výši

Společnost	Poměrná část vůči maximální pokutě
.A.S.A., spol. s.r.o.	6%
AVE CZ odpadové hospodářství, s.r.o.	12%
SITA CZ, a.s.	13%
van Gansewinkel, a.s.	11%

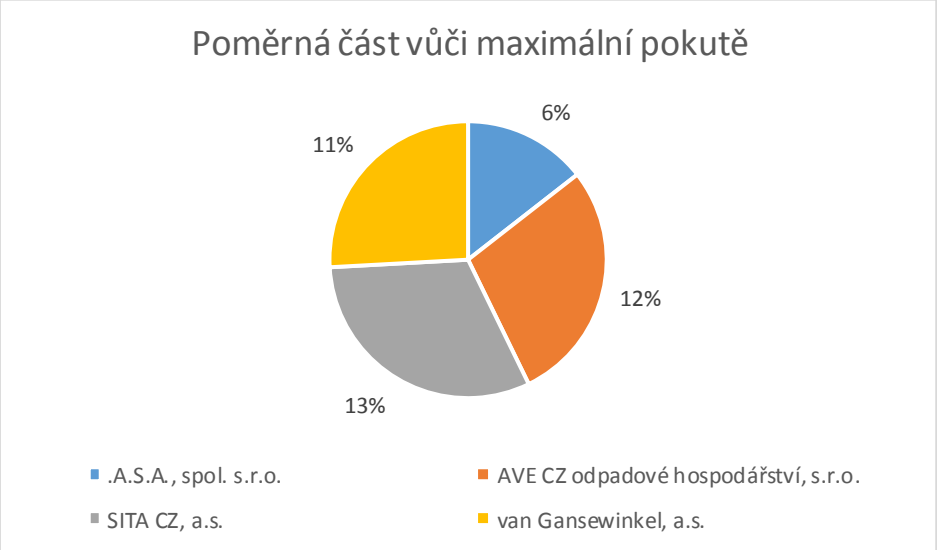

Obr. 8 Poměrná část skutečně uložené pokuty vůči maximální možné výši

Z uvedené tabulky a grafu vidíme, že rozmezí ukládaných pokut se pohybovalo od 6 % (u společnosti .A.S.A., spol. s.r.o.) po 13 % (u společnosti SITA CZ, a. s.), přičemž průměrná hodnota se rovná 10,5 %. Výši uložené pokuty ovlivnila zejména aktivita jednotlivých účastníků zakázané dohody na uzavření protisoutěžního jednání a vytváření podmínek pro narušení účinného fungování hospodářské soutěže.

4 Závěr

Leniency program se poprvé objevil na konci sedmdesátých let dvacátého století v USA, a v roce 1996 Komise poprvé představila svou ideu o fungování leniency programu, resp. první formu tohoto programu inspirovanou tehdejším programem uplatňovaným v USA. Obdobně jako ve Spojených státech však neměl tento prvotní evropský program dlouhého trvání. V roce 2002 a poté v roce 2006 byl evropský program opakovaně přepracováván a precizován. Český ÚOHS vydal podmínky zavedení programu na území ČR v červenci roku 2001, a v roce 2007 byl přijat nový program Leniency 2007, který starý program nahradil. Hlavním účelem programu leniency je motivace soutěžitelů, kteří se zakázaných kartelových dohod účastní, aby pod příslibem mírnějšího trestu nebo jeho úplného prominutí spolupracovali s ÚOHS. Spolupráce s Úřadem umožňuje kartelistům minimalizovat jejich ztráty způsobené odhalením jejich protisoutěžního jednání.

Program Leniency vyvolává dobře známé vězňovo dilema, v němž koordinované jednání několika subjektů vedených vlastním zájmem může díky nastaveným pravidlům uváznout v rovnováze, která je pro všechny nevýhodná. (Tomšík, V., s. 44). Jedná se v podstatě o dilema, zda spolupracovat nebo zradit. Výsledek takového dilematu je paradoxní, protože zrada je výhodnější než spolupráce. (Cejthamr, V., Dědina, J., 2010, s. 247). V rámci programu shovívavosti pokuta může být zcela prominuta pouze prvnímu žadateli, zatímco ostatní účastníci kartelové dohody dostanou buď maximální možnou pokutu nebo mohou očekávat snížení výše sankce, v případě, že poskytnou Úřadu informace představující významnou přidanou hodnotu pro vyšetřovaný případ. Tento přístup "vítěz bere vše" podněcuje boj a vytváří napětí a nedůvěru mezi účastníky kartelové dohody. Tudíž to může motivovat účastníky kartelu odhalit soutěžnímu úřadu nekalé jednání a ukončit svou účast na zakázané dohodě. Je zřejmé, že existuje hodně motivů pro to, aby se účastník kartelu rozhodl poskytnout soutěžnímu úřadu relevantní důkazy o existenci protisoutěžního deliktu. Jakýkoliv racionální kartelista bude zvažovat výhody a nevýhody procesu odhalení.

Jak uvádí OECD "Klíčem k účinnému programu shovívavosti by měla být vysoká míra předvídatelnosti, transparentnosti a jistoty" (OECD, Reports. Fighting Hard Core Cartels: Harm, Effective Sanctions and Leniency Programmes, [online]). Jedním z hlavních problémů fungování tohoto nástroje je skutečnost, že žadatelé o aplikaci programu shovívavosti nemohou vědět, co mají očekávat od žádosti o aplikaci leniency. Podle jejich tvrzení výsledek procesu není dostatečně předvídatelný. Dalším úskalím je přidělení tzv. imunity. Jak již bylo zmíněno, kompletní imunitu dostane žadatel, který jako první poskytne Úřadu relevantní informace, zatímco ostatním účastníkům bude snížena výše uložené pokuty. I když Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů z roku 1996 uvádí pokyny a kritéria, které mají splnit žadatelé o aplikaci programu shovívavosti, některé nejasnosti zůstávají nevyřešeny. Za prvé zmíněné Oznámení říká, že úplné prominutí pokuty může být přiznáno pouze tomu soutěžiteli, který se sice dopustil protisoutěžního jednání, ale který jako první informoval Komisi o uzavření tajné kartelové dohody a jako první o tom poskytl dostatečné důkazy, a to ještě dříve než

Komise sama započala s vyšetřováním. Nicméně představte si situaci, kdy se několik účastníků kartelové dohody zároveň obrátí na Komisi. V tom případě Oznámení Komise nemá výslovně uvedeno, co by mělo být provedeno v takovém případě. Existuje také skutečné riziko, že společnosti, které si zarezervovaly pořadí, oznámí Komisi, že první žadatel podněcoval další účastníky k uzavření kartelové dohody, čímž mu zabrání v získání imunity. Evropská komise ponechává možnost snížení výše pokuty pro soutěžitele, který poskytne věrohodné informace mající "významnou přidanou hodnotu". Tato možnost podporuje boj mezi účastníky, jelikož případné změny pro další soutěžitele přidat významnou přidanou hodnotu se značně snižují s každým dalším předložením. Dalším problémem je to, že účastník, který požádal o aplikaci programu leniency později než ostatní soutěžitele také může získat imunitu nebo dostat snížení výše sankce, a dokonce může předstihnout prvního žadatele v případě, že poskytne informace, které budou více významné a budou mít větší přidanou hodnotu pro vyšetřovaný případ. Všechny výše zmíněné úvahy představují pro účastníky kartelové dohody složitější vězňovo dilema a mohou dokonce je odradit od úmyslu odhalit kartel, a tím porušit celkový zájem a stanovené cíle EU.

Avšak program leniency má velké výhody, jedním z nichž je poměrně snadné shromažďování informací a důkazů od jednoho či několika účastníků kartelové dohody. Kromě toho, že program shovívavosti působí jako silná prevence vzniku kartelů, také zvyšuje nejistotu uvnitř kartelu a tím komplikuje dosažení vzájemné shody mezi účastníky. A nakonec, program leniency snižuje náklady řízení, protože oznamovatelé (whistleblowers) se přiznají k tomu, že se zúčastnili zakázané dohody, a proto přijmou uloženou pokutu snadněji.

Leniency program představuje základní stavební kámen v boji s nedovolenými kartely, který je bojem velice složitým. Nelze podle mého názoru dospět v tuto chvíli k jednoznačnému závěru, jestli jsou všechny nezbytné předpoklady a podmínky fungování programu leniency nastaveny v dostatečné míře. Pokud budeme uvažovat o úspěšnosti fungování programu shovívavosti, vyvstává otázka, jak velký je veřejný prospěch z odhalení zakázané kartelové dohody a jestli to není v rozporu s morálkou, odpouštět tomu, kdo jednal protiprávně? Další otázkou je, zda je tento program dostatečně atraktivní pro potencionální žadatele? Když se podíváme na podmínky uvedené v Oznamení Komise z roku 1996 a českém programu z roku 2001 je zřejmé, že úplná imunita mohla být udělena jen v minimálním počtu případů. V tomto pohledu o atraktivitě programu lze hovořit jen stěží. Pro účely zvýšení atraktivity programu pro soutěžitele by bylo možno zavést možnost získání trestněprávní imunity, ke které v případě české právní úpravy došlo v roce 2012. Daný krok je dle mého názoru rozhodně významným krokem vpřed.

5 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

CEJTHAMR, VÁCLAV A DĚDINA, JIŘÍ. *Management a organizační chování*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Expert (Grada). 344 s. ISBN 978-80-247-3348-7
KNAP, KAREL; *Právo hospodářské soutěže*. 1. vyd. Praha: ORBIS, 1973. 210 s.
KUNÁŠEK, JOSEF A VLADIMÍR TESAŘ. *Nekalá soutěž a podnikání*. 1. vyd. Praha: Sekurkon, 1994. Studijní texty. 84 s.
MUNKOVÁ, JINDŘIŠKA; SVOBODA, PAVEL; KINDL, JIŘÍ. *Soutěžní právo*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 411 s. ISBN 80-7179-440-6
RAUS, DAVID; NERUDA, ROBERT. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. 1. vyd. Brno: CP Books, 2005. 362 s. ISBN 80-251-0394-3
RAUS, DAVID; NERUDA, ROBERT. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář a související české i komunitární předpisy*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2004. 586 s. ISBN 80-7201-483-8
RAUS, DAVID A ORŠULOVÁ, ANDREA. *Kartelové dohody*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. 355 s. ISBN 978-80-7400-016-4.
TOMŠÍK, VLADIMÍR. *Ekonomie a zdravý rozum*. 1. vyd. Praha: Fragment, 2011. 160 s. ISBN 978-80-253-1393-0.

Elektronické zdroje

AVE. *O společnosti.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.ave.cz/cs/o-spolecnosti>
CURIA. *Soudní dvůr. Prezentace.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dosrupné na: <http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024>
ČAOH. *Lidové noviny - speciál k odpadovému hospodářství - úplné odpovědi ČAOH*. [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.caoh.cz/odborne-clanky-a-aktuality/lidove-noviny-special-k-odpadovemu-hospodarstvi-uplne-odpovedi-caoh.html>
JARMILA ŠTASTNÁ. *Odpady. V odpadovém hospodářství nastává technologický boj*. [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://odpady-online.cz/v-odpadovem-hospodarstvi-nastava-technologicky-boj/>
JUDR. JOSEF KUNÁŠEK. *Dobré mravy soutěže*. [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.kunasek.cz/kunasek-josef-nekala-soutez-dobre-mravy-souteze/>
EVROPSKÁ KOMISE. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html>
FCC ENVIRONMENT. *FCC – poskytovatel služeb odpadového hospodářství ve střední a jihovýchodní Evropě.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.fcc-group.eu/cs/Ceska-republika/Uvod.html>
GATE2BIOTECH. *SITA CZ a.s.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.gate2biotech.cz/biotechnologie-firmy/sita-cz-as/>

OECD. *Reports. Fighting Hard Core Cartels: Harm, Effective Sanctions and Leniency Programmes.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.oecd.org/daf/competition/cartels/2474442.pdf>
ROBERT NERUDA: *Relevantní trh a otázky související v teorii a praxi soutěžního práva – 2. část . Právní rozhledy 13/2004*. [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqgrpxa4s7gezv643uojptiojy&groupIndex=0&rowIndex=0>
ÚOHS. *Co je ECA.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/europeancompetition- authorities>
ÚOHS. *Přehled nejvyšších pokut uložených za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže s následným vývojem jednotlivých kauz*. [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-ulozenych-v-oblasti-hospodarske-souteze.html>
ÚOHS. *Co je ECN.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/europeancompetition-network>
ÚOHS. *Historie úřadu.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.compet.cz/o-uradu/historie-uradu>
ÚOHS. *Co je ICN.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/internationalcompetition-network>
ÚOHS. *Mezinárodní spolupráce.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace>
ÚOHS. *OECD.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/oecd>
ÚOHS. *Poslání a kompetence.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu.html>
ÚOHS. *Logo ÚOHS.* [online]. [cit. 10-04-2016]. Dostupné na: <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/logo-uohs.html>
ÚOHS. *Leniency profram – pravidla a výhody nahlášení kartelu*. [online]. [cit. 10-04-2016] Dostupné na: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance/leniency-program.html>

Zákony, předpisy a rozhodnutí

Nařízení Rady (ES) č. 1/2003
Nařízení Rady (ES) č. 139/2004
Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (96/C 207/04)
Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (2006/C 298/11)

Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o proceduře narovnání s cílem urychlení průběhu správního řízení využitím institutu žádosti o snížení pokuty dle § 22ba odst. 2 ZOHS
Program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut podle § 22 zákona č. 143/2001 Sb.
Rozhodnutí ÚOHS č. S346/2010/KD
Smlouva o fungování EU
Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník
Zákon č. 103/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník
Zákon č. 273/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže
Zákon č. 143/2001 Sb. ve znění zákona č. 155/2009 Sb., o ochraně hospodářské soutěže
Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech a o změně některých dalších zákonů

6 Seznam obrázků

Obr. 1 Logo Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže 33
Obr. 2 Původní logo společnosti .A.S.A., spol. s.r.o. 45
Obr. 3 Současné logo společnosti FCC Česká republika, s.r.o. 45
Obr. 4 Logo společnosti van Gansewinkel, a.s. 46
Obr. 5 Logo společnosti AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o. 46
Obr. 6 Logo společnosti SITA CZ a.s. 47
Obr. 7 Výsledné částky uložených pokut za narušení hospodářské soutěže 55
Obr. 8 Poměrná část skutečně uložené pokuty vůči maximální možné výši 56

7 Seznam tabulek

Tab. 1 Pokuty uložené Úřadem pro společnosti .A.S.A.., spol. s.r.o. a AVE CZ odpadové hospodářství, s.r.o. 54
Tab. 2 Pokuty uložené Úřadem pro společnosti SITA CZ, a.s. a van Gansewinkel, a.s. 54
Tab. 3 Poměrná část skutečně uložené pokuty vůči maximální možné výši 55